POŠTARINA PLAĆENA U GOTOVU. CIJENA 4.— DINARA.

DOM I ŠKOLA

MJESEČNIK ZA PROPAGANDU ZAJEDNICE DOMA I ŠKOLE

GOD. II. ZAGREB, TRAVANJ 1933. BROJ 8.

SADRŽAJ:

Izdavač i urednik: *JOSIP BUTORAC,* gradski školski nadzornik, Zagreb, Samostanska 24, priz. desno. — Godišnja pretplata 35 D. — polugodišnja 18 D. — četvrtgodišnja 9 D. — Novac se šalje na Fil. Pošt. šted. u Zagrebu br. ček. rač. 37.365. — Listovi se šalju na: Zagreb, VI. pp 30.

Pretplatnici, šaljite pretplatu!

Gospodin Ministar prosvete pod On. br. 1478 od 9 marta 1932 godine doneo je sledeću odluku:

»Na molbu Butorca Josipa, školskog nadzornika za grad Zagreb, odobravam: da g. Butorac Josip, školski nadzornik za grad Zagreb, može uređivati i izdavati mesečni časopis »Dom i školu« i da može preko učenika narodnih i građanskih škola rasturati među roditelje.«

KNJIŽEVNOST I UMJETNOST

ZLATKO ŠPOLJAR: RECI DJECI

U raskošno opremljenoj knjizi »Reci djeci« sabrano je petnaest pjesama gosp. Zlatka Špoljara koje je, svaku posebno, ilustrirao g. S. A. Jovanović. Gosp. Špoljar je dobro poznat u našoj dječjoj književnosti kao urednik »Vrela« (jednog od najboljih naših listova, koje je sada, na žalost, prestalo samostalno izlaziti) i kao pisac vrlo dobrih prirodopisnih priča (»Leptir šarenokrilac«). Njegove su pjesme zanimive i jednostavne, kao rijetko čije. Iz najjednostavnijeg motiva, sasvim neznatnog, on napravi pjesmu koja je, baš radi toga, bliza djeci. Pitanje je, je li to dosta i ima li pravo g. Špoljar da i dalje piše u tom tonu, danas? Artistički, ove su pjesme vrlo dobre, na pr. »Kos« koja svojom melodioznošću sasvim podražava kosovu crkutanju, adekvatno do krajnjih mogućnosti:

Ja sam ptica crna, a žut mi je nos,
svako dijete znade da se zovem kos.
Veselo fićukam u grmu: hoj, hoj!
Razliježe se šumom zvonki fićuk moj.

Inače, treba priznati da je g. Špoljar pisao kod nas najstvarnije dječje radove. — G. Jovanović je, kao ilustrator, uspio na nekoliko mjesta izvanredno. Slika djevojčice, koja razgovara s pužem, ima toliko mekoće u potezima i blagosti u pregibima, da uistinu frapira. Isto tako slika sove, sasvim jezovita. Sve se ilustracije odlikuju jasnoćom, jednostavnošću i zaokruženošću. One mora da vrlo privlače dječje interesiranje, iako neke od njih (teta lija) nisu uspjele kao crteži. Uspjele su jako konture livada i cvijeća, inače originalne. Kod nas se istakao kao dječji ilustrator g. Kamilo Ružička, a kod Slovenaca g. Nikola Pirnat, ali se ne bi moglo reći da g. Jovanović bilo u čem sjeća na njih, kao ni to, da li je on bolji ili slabiji. To je jedan posebni genre, koji će, mislim, naići samo na uspjeh. — Tehnički pripada »Reci djeci« među najljepše opremljene naše dječje knjige.

I. K.

ĐURO ROBOTIĆ: GEOMETRIJSKO CRTANJE ZA III I IV RAZRED OSNOVNIH ŠKOLA

Kako se već odavna osjećala potreba knjige o geometrijskom crtanju u osnovnim školama koja bi sadržavala potrebne crteže s uputama, te koja bi bila u skladu sa savremenim zahtjevima, to će gornja knjiga svima nastavnicima dobro doći služeći im kao vrlo dobar priručnik. Cijena je knjizi Din 30.—, s poštarinom Din 34.—, pouzećem Din 38.—. Narudžbe se šalju na knjižaru St. Kugli, Zagreb, Ilica 30.

»FOTO-REVIJA« br. 4.

Primili smo 4 broj ovog raskošnog mjesečnika za sve grane fotografije. Broj ima dosta poučnih članaka, reprodukcija lijepih fotografskih snimaka, kao i raspisana tri nagradna natječaja sa ukupno 150 nagrada u vrijednosti 13.600 din. — Pretplata na po godine 30 dinara. Ogledni primjerak šalje: Uprava »Foto-revije«, Zagreb, Dalmatinska ul. 6, priz.

Ko ne primi naše čekovne uplatnice ili ako je izgubi, neka kupi drugu na pošti za 25 para i neka na njoj napiše broj našeg čekovnog računa 37.365, pa nam može i s ovom ček. uplatnicom poslati novac. — Ko zadrži list, smatra se pretplatnikom.

DOM I ŠKOLA

MJESEČNIK ZA PROPAGANDU ZAJE NICE DOMA I ŠKOLE

GODINA II ZAGREB TRAVANJ 1933 BROJ 8

DJECA I ZLOČIN

PABIRCI IZ ŠKOLE ZA ŠKOLU I DOM

Nedavno sam čitao da je najbolji učenik III razreda elementarne škole u Berlinu ranio svog učitelja nožem i zadao mu tri teže ozljede.

Obzirom što se i danas često događa da čitamo i u našim novinama o raznim krađama, samoubijstvima, a i težim zločinima same djece, odlučio sam da potaknem ovim člankom pitanje:

Gdje je klica takovom zlu i kako da mu se doskoči?

Svrnimo samo na čas pogledom u školsku sobu natrpanu s kojih 50 do 80 a i 100 učenika različite dobi i iz različitih slojeva. Zamislimo si usto mlada, nade puna učitelja među tom gomilom dječice. Biće ih, koji će i nehotice zavidati idealnoj zadaći takova učitelja, kao što si u početku i on sam utvara. A zar da i ne bude veseo i sretan, kad ga okružuju nevini stvorovi koji s počitanjem pobiru svaku riječcu svog učitelja i koji mu se punim osvjedočenjem pokoravaju.

A da li je sve upravo tako? Na ovo neću da odmah izravno odgovorim, već ću se poslužiti onima, koji vele da za moralan svijet vrijedi zakon, da su predmeti udaljeni od nas moralno bolji i estetično ljepši i uzvišeniji od onih koji nas okružuju.

Držeći se ovog, ne čudim se onda onima, koji se prigodom kakova zločina, u kojem dijete igra glavnu ulogu, nabacuju raznim epitetonima na učitelja i školu i ističu: »A gdje je škola — što je ona učinila?«

Na ovakova upravo nepromišljena ili tendenciozno zlobna dobacivanja mogao bi na dugo i široko istaći pravi pojam i zadatak škole, no za sada zadovoljiću se samo ekscerptom tog širokog pojma koji veli, da je čedo i tekovine prosvijetljenog vijeka, koji je na svojoj zastavi napisao uzvišeno načelo »humanitet«.

Griješe oni koji, ne poznavajući pravi pojam i zadaću škole, nabacuju se na nju za svaki i najmanji nemoralan i zao čin, koji se dogodi u životu djeteta ili još kasnije u njegovoj odraslijoj dobi, u dobi neobuzdane mladosti, kao da je za sve zlo jedino samo škola kriva, dočim si u takovim slučajevima odmah crkva i dom peru ruke. Priznajem, da je donekle nešto krivnje i na samoj školi. Bilo, kako mu drago, ona se još uvijek osniva na ciljevima nesložnih pretstavnika uzgojnih nauka. I dok se oni u svojim idejama posve ne slaže, vazda će se čuti koja ta nemila i o školi.

Jer dok jedni budu preporučivali kao princip samo tjelesni uzgoj, drugi prirodne nauke, unapređenje sreće i uporabu za život itd. itd. a ne budu se složili u glavnom, da je religiozno-moralni karakter uzgoja jedina i najbolja podloga za budući valjan i krepostan život, tako dugo moći će se još uvijek potegnuti i škola na odgovornost, ako se po njoj uzgajano dijete inače pokaže, nego li što to očekujemo. Statistika škole odnosi se samo na znanje i umijeće, al o moralnom obrazovanju se šuti. Evo ovdje leži jednostranost koja ne oplemenjuje, već usuprot raspiruje i rađa zlom i zločinima.

Razmišljajući o zbivšem se događaju ne možemo odmah da odsudimo učenika, ni učitelja, a ni da se nabacimo na sistem škole itd. već ću poći istražujući klicu tom zlu dalje i poslužiću se momentanim afektom u koji je dijete palo i konačno najbližim krugom njegovim, a to je dom.

Taj nenadani preokret normalnog stanja duše, potisnuo je sva estetično-etična načela u tamni prostor, a povrijeđeni ponos, zasjao je gospodujućim afektom srdžbe i dijete je u tom času pograbilo nož, koji je možda i u ruci imalo i ozlijedilo učitelja. U tom času

nije ono znalo za veličinu i visinu zla ili još bolje, da čini zlo, jer je bilo doista više ili manje izvan sebe, a to je i dokazalo i onim bolnim plačem nakon izvedena čina t. j. onda kada su se opet počela buditi sva potištena estetičko-etična čuvstva. Iako plače nad učinjenim činom i uviđa da je zlo učinilo, drugo je pitanje, da li mu shvaća i zamašaj? Ono pada iz afekta srdžbe u afekat tuge i žalosti spojeno s afektom straha. Ovakovo je dijete prije ili poslije čina posvema duševno poremećeno, jer njim vladaju nenadano jaki suprotni afekti.

Slijedeći ovu duševnu proceduru moramo uvidjeti, da je dotični čin počinjen u takovom stanju, da mi to dijete ne smijemo odmah odsuditi, a ni požaliti, jer nam ni sam čin, a niti kasniji plač nisu ni izdaleka takovi dokazi, da je to dijete moralno skroz pokvareno, mali zločinac, a ni da ne čuvstvuje.

Ovakova nagla poremećenja ćudi t. j. duševnog stanja nisu u djece ništa nova, a posljedica je uvijek plač i suze. To dolazi od toga, što oni vezovi, kojima se nutarnja čuvstva spajaju, nisu dovoljno jaki i popuštaju vanjskim utiscima.

Kada dijete i nehotice razlije tintu ili što polupa, tad strepi od bojazni, što će reći učitelj ili strogi otac. Čim se više približuje čas učiteljeva dolaska ili čas, kojim će krivnja biti otkrivena, ono blijedi, biva hladnije, kucaji srca bivaju ubrzani, jer bojazan u vezi sa štetom i odgovornošću razvija u njegovoj duši poremećenje. To mu se odrazuje i na licu, tom zrcalu duše. Opažamo kako mu se oči žare, boja lica mijenja, a pogledom traži pomoć itd. To su vanjski znakovi duševne procedure i takovo dijete u tom momentu ne prosuđuje veličinu i zamašaj svog djela — ono je u tom času duševni bolesnik. Njemu je oprostiti i lijepim i mirnim postupkom vratiti ga u prvašnje stanje.

U Berlinu je kaznio učitelj učenika, sigurno je imao razlog. Radi lijenosti nije ga mogao kazniti, jer je bio izvrstan i darovit učenik.

Biće da je smetao rad učitelja nepažnjom, razgovorom ili drugim čim, a ovaj ga udario štapićem ne želeći, a možda i ne misleći na kazan. Jedino ga je htio, kao dobar pedagog svesti na ćutilnu pažnju bez koje uopće nema rada. A tako će i biti, jer inače ne bi bio mogao navaliti na učitelja iza leđa.

Dijete je bilo nepažljivo. U takovom stanju bila mu je u duši kaotična mješavina predodžaba bez svake vrijednosti i jasnoće i nije onda čudo, ako se u slabo uzgojenom djetetu porodi čustvo osvete. U tom času nije ono moglo, da prosudi zamašaj svog čina, jer u njega ne bijaše pažnje, duša mu je bila determinovana, a gdje to postoji, tu nema ni govora o kakovoj apstrakciji ili determinaciji predodžaba i čuvstva, bez kojih nema suda, a za zao čin bolje zločin zahtijeva se sprema, koja bez odluke, dakle bez suda ne može da bude. Za zločin traži se zla nakana, suglasnost među htijenjem i mišljenjem. Može li se u ovom slučaju govoriti o mišljenju bez kojeg nema htijenja, neznam, no držim da ne. Ili zar je duševna disciplina tog dječaka u onom času bila takova, da je mogla prosuđivati, odabirati i odlučiti se, da navali nožem i tim da se osveti? Istina je, da ljudi redovito slabo ili nikako uzgojeni t. j. bez znanja, moralne jakosti i vjere u Boga, a tako i djeca ne dolaze do odluke na osnovu prosuđivanja, ne promišljaju na posljedice čina, već ga izvedu — samo neka je izveden. Nakon kazne porodio se gnjev u tog djeteta, a to leži i u samoj naravi djece. Djeca će se za ma kakovu sitnicu ne samo rasrditi već momentano i počupati. To se događa zato, jer njihova bujna fantazija drži tu, za nas sitnicu, velikom stvari. Ovo je prirođeno svojstvo, koje se pomalo gubi uzgojem. Prerana samostalnost, koju sam zapazio u pojedinim slučajevima u ovakovim momentima ne djeluje svrsishodno nego upravo obratno i dovodi upravo podražujući ovako neuzgojeno biće na sklisku stazu, koja ga vodi propasti.

Slično ovom moralo je biti i s tim učenikom i baš toga radi ne smijemo ga odsuditi, jer njegovo zlo djelo ne možemo ubrojiti među zločine hotimične vrste.

Fakat je tu, gdje mu je klica? Vele, da je to dijete inače mirne naravi i izvrstan učenik, pa odakle onda taj zao čin?

Proučavajući duševno stanje mladih kažnjenika u dobi od 14 i više godina, zatim mladež u popravilištima, opazio sam, da u svijetu ima zločinačkih obitelji, gdje se djeca već reć'bi od poroda, da još i u utrobi majke manje više duševno pripravljaju za zlo tako, da je kasnije upravo nemoguće da im srca oplemenimo i dobru privedemo. Zapaženo je i to, da su takova djeca veoma talentirana, a usto i prevejana, Čim zasljepljuju uzgajatelja.

Proučavao sam i mnoga grozna zločinačka djela, što su ih djeca počinila i na žalost došao sam do uvjerenja da su ta djela samo grijesi otaca i matera — prenešeni u to novo familijarno biće.

Nu ima i takovih roditelja kojima se ne može upisati u grijeh nikakovo zlo djelo, a ipak su im djeca u ranoj mladosti zločinci.

Ovdje su razlogom nesuglasice među mužem i ženom bolje ocem i majkom. I čim su te nesuglasice vidljivije i osjetljivije — to one ostavljaju i jači utisak na psihi djeteta, a posljedice toga vode dijete u propast.

Zapaženo je i to gdje su te nesuglasice bile pritajene t. j. gdje se otac tuđi majke i obratno gdje svaki od njih živi i radi na svoju ruku, da je utisak bio slabiji, ali moralan pad djeteta ipak osiguran jer mu je manjkalo ono sunce ljubavi oca i majke, kojim se djeca moraju odnjihati. Jedni i drugi potisnuše svoje čedo na sklizavu stazu, koja ga je dovela do zla. Sličan uzgojni neuspjeh i činjenicu sličnu gore citiranom faktu opazio sam i kod otmjenih obitelji, gdje je preotelo mah i dovelo do samovolje pojedinca oca ili majke. Ovakov uzgoj rađa mržnjom i prezirom na obim stranama, a kvari neopazice i postepeno ali sigurno budućnost ploda srdaca njihovih. A koliko i koliko ima danas majka i u otmjenim krugovima, koje se stide dojiti svoje dijete, već ga povjeravaju dojkama, a da nisu prije toga proučile ili dale proučiti duševna svojstva takove žene, žene koja svojim mlijekom hrani čedo plemenitijih možda podloga i truje ga, ubijajući u tom nedužnom crviću sva prirođena i plemenita svojstva duše. Mnoga i mnoga majka prisiljena je na ovaj korak bolešću i. inim, da se mora odreći te za majke najslađe dužnosti. Ove molim, da mi oproste, jer moja je nakana bila, da ovo istaknem za one, koje to čine bilo iz obijesti, komoditeta i prave lijenosti. Te neka pamte, da svojom udobnošću kopaju grob plodu srca svog.

Mnoge i mnoge prepuštaju svoju djecu i u najnježnijoj dobi družini, služavki i slično ili si najme u odrasloj dobi uzgajatelja ili uzgajateljicu bez obzira na život i krepost ovih. Više puta opet i nerazbornim primjetbama i same uništavaju rad i najsavjesnijeg uzgajatelja. Sve ovo ide na štetu djeteta.

Isti neuspjeh opažen je i u raznim zavodima i kod pojedinih stanodavaca gdje se uzgoj djece povjerava nesavjsnim ljudima t. j. ljudima bez srca i volje, kojima nije ništa sveto, ljudima nečiste savjesti itd. Mnogo i mnogo uzroka kasnijem padu vuče svoje korijenje iz same djetinje dobi, dobi kad je taj anđelčić gutao mnogovrsne psovke, gledalo najogavnija djela majke — oca. Ovi uzroci duboko su usađeni u duši djeteta i razoriše taj plemeniti stan duše. Manifestiraju se istom nešto kasnije t. j. u dobi od 14—16 godine. Ovo iskustvo stečeno je na pomnom i dugogodišnjem opažanju i neću pretjerati, ako ustvrdim da je to doba djeteta najnesretnije doba u čovječjem životu. U toj je dobi dijete — to veliko dijete obično prepušteno samo sebi i stupa svojim putem, jer je bačeno prerano u samostalnost koja malo po malo otima mah, i vodi tog nesretnika stazom s koje on prezire i prezirati počinje učitelja svog — ne možda zato, da ga mrzi, već zato, jer misli da je postigao kulminaciju — što se uklonio disciplini i sistematski uređenom uzgoju.

Takovo veliko dijete, prepušteno struji života bez vodića, zaboravlja malo pomalo sve ono dobro što mu je dala škola, i zamjenjuje ovo — pruženim razornim utiscima i zanjihano slastima života provodi dane bez pomišljavanja dok na koncu ne iskusivši gorčinu svjetskih slasti skroz degenerirano počne padati i dok sasvim ne propadne, te postane žrtvom nemorala i inih zala.

No još ima i težih povoda zlu, koji se na oko čine bezazlenima. To je alkohol. Alkohol je sam po sebi zamamljiv neprijatelj

rodu ljudskom i koji mu se odaziva postaje zbog društvenosti alkoholnih kolega na koncu konca i sam pijanicom. Ubio si je srce, tim i volju, a otvorio vrata strastima koje ga dovedu do neizbježiva pada. Alkohol uništuje generacije. To bi trebala da znade naša mladež, a ako neće da znade imala bi se uputiti u to. Sredstava ima za to dosta.

Nijedan zločinac nije postao momentano. Ubojstva, paleži, razbojstva, krađe, čedomorstva itd. nisu zločini, koji su postali momentanom neubrojivosti čovjeka. Postepene strasti i zle početne misli ojačavajući, usplamte zapretanu iskru u oganj i evo onda zla. Koliko i koliko povoda zločinstvu krađe, prevare itd. leži u pretjeranoj modi i luksusu i inim gadnim strastima kojima se mladost a i odrasliji tako slijepo padaju.

To su uzročnici onog što nas zabrinjuje, to su bitnosti koje rode takovim plodom, koje nam daje već u osnovnim školama ubojice, samoubojice, kradljivce i mnoge i mnoge obične nevaljance.

Istaknuvši povod zločinu uopće (slučaj u Berlinu) ne mogu pozitivno ustvrditi koji je pravi uzrok bio, da je to dijete ranilo učitelja svog. Manjkaju mi podaci iz života njegovih roditelja. Otvoreno mi je reći »nije sve zlato što se sja, a ni najbolji onaj koji se svilom i kadifom oblači«.

Uvjeren sam, kada bi mi moguće bilo, da dignem koprenu s lica roditelja ili djedova tog djeteta, bojim se, da bi našao uzročnika tom zlu u alkoholu.

Raspravljajući o tom zlu, svrnuću se još malo i na samog učitelja.

Veliko je pitanje, da li je um i srce tog učitelja sadržavalo konstitucione elemente one psihične harmonije koja ima svrhu, da i onakovu mladež, koja je, u domu zanemarena i pokvarena, odvrati od staze lakoumnosti, da im dade pravac poštenja, rada, ustrajnosti i dužnosti, kako bi ti mali stvorovi mogli danas sutra posvema odgovarati moralnom načelu: »Honeste vivere, neminem laedere, suum cuique tribuere«.

Pojedini dijelovi prirode pokazuju se samo kao atomi u svojoj cjelini shodnima, a svaki za sebe nedostatnim. Tako i osobnosti i sposobnosti učitelja mora da su centripetalne naravi.

Bura na moru štetna je po brodarstvo i često prouzroči nenaknadivu štetu, pa ipak brodarstvo opstojati mora.

Vješt zapovjednik broda bori se znanjem i vještinom proti elementu i konačno kao pobjeditelj uvodi brod svoj u mirno i sigurno pristanište. Tom sliči i rad učitelja, komu je dužnost kao eksekutivnom organu znanja da krči puteve prosvjeti, oplemenjuje srca, čupa korov i konačno dovađa mnogo i mnogo biće s puta pada u krilo komu i pripada.

Uzroci se manifestiraju u svojim posljedicama. Svršeni čini pokazuju vještinu i marljivost radnika.

Sistem obuke nije ništa drugo nego okosnica. Duh, život tom sistemu — krvotok tom mrtvom organizmu daje jedino naobrazba srca i duše učitelja komu je sveta dužnost privesti obuku u neku harmoniju s budućnošću dječjeg života t. j. omogućiti i unaprijediti sve da u domu i zlo uzgojenu djecu ozdravi i privede putu istine i kreposti tako, da budu danas sutra korisni članovi ljudskog durštva. Kao što filozofija traži prauzrok stvari, a umjetnost i poezija ideale, tako mora i učitelj težiti i tražiti sve moguće puteve da oplemenjuje duše i tako dikdaktičkim načinom doprinese da se postojeća nagnuća zlu onemoguće i unište, a magnetna igla nesretnika privede idealnom polju. Na nastavniku je uopće, da riječju i činom usađuje moralnu nauku, to najveće blago uma i duše.

Bure morske, koje sve razaraju i uništavaju, rezultat su harmonije svjetskog poretka, jer moraju radi harmonije univerzuma opstojati. Nu kao što su bure morske sve rjeđe i slabije od normalnih vjetrova, tako i u duši djeteta ima više pozitivnih, već razornih elemenata. Plod ovog je naobrazba pojedinaca i civilizacija svijeta. Ove sile i nastavnike da dovode mladež do uviđavnosti, da ima u svijetu više estetično moralnih veličina, no što su veličine tiranskih piramida i da je ljepše, a i teže, zemlju kultivirati no razarati.

Zar nisu Feničani mnogo ljepše povjesne činjenice, spomenici i uzori čovječanstva od razarača Perzijanaca i osvajača Rimljana.

Intenzivnu radost osjeća duša čovječja pri osjećanju balzama koji leži u prirodnim zakonima čovjeka i koji humanizmom zovemo. Stožerna je on točka oko koje se vrti život čovjeka uopće a djeteta napose. Stožerna je on točka kojom se može uništiti klica zla u duši zanemarenih — u duši zla i pokvarena djeteta, jer su takova djeca obični bolesnici kojima je nuždan lijek — lijek blaga, pravedna i svrsishodna uzgoja.

Slično buri i vatri dok neobuzdano bjesne, slične su i strasti u zlo uzgojena djeteta. Pa kao što se čovjek osigurava protiv ovih razornih elemenata prirode, tako ima danas

već dosta sredstva i načina da se strasti u dušama djece ublaže, otklone i unište.

Znanost, religija i umjetnost popravljaju i liječe ovako raspaljena srca u ruci dobra kompasa, a taj je racionalno rukovođenje.

U životu zapuštena i zlo uzgojena djeteta manifestiraju se sve mane i svi poroci onih koji su skrivili, da je dijete na toj bazi ostalo.

Zanemarena i zlo uzgojena djeca također su članovi društva ljudskog i djeca Božjeg svemira i kao takovi imadu i oni pravo biti dionici humanizma opće čovječanskog. Male boli govore, a velike su nijeme. Bol ovako prezrenog ili fakinčetom ožigosanog djeteta niko ne čuje osim Boga milostivog i tako zanemareno dijete, prezreno od svijeta, prezreno i od onih kojima bi morala biti dužnost poduprijeti ga i dići — diže svoj glas svemogućem Bogu i doziva, ako i nehotice tim svojim preziarateljima u pamet ove uzvišene riječi:

»Budite milostivi i savršeni kao što je Vaš otac u nebu savršen!«

Kršćanstvo je izreklo da je čovječanstvo cjelina, a moral i humanizam, da su put i staza, koja k istini vodi.

Prihvatimo kršćanstvo i plemenitu nauku njegovu, nastojmo postići mjesto međusobnih napadaja i međusobnih zadjevica zajedničku suglasnost i solidarnost u domu, školi, namjesto lične sreće — opću sreću — n amjesto opće mržnje — opću ljubav i bratimstvo, pa sam uvjeren, da ćemo se približiti cilju, koji će nam dati dobru i valjanu djecu, a ne male zločince u školskim klupama.

Raspravio sam povode zla i dužnosti učitelja spram ovako bolesne djece.

Teške su posljedice koje potječu iz neznanja roditeljskih dužnosti. Prikazao sam koliko je zamašan i tegoban djelokrug učitelja. Prikazao sam i svrhu čovjeka — pa ističući sve ovo ne mogu da prešutim, da se upravo čudim, što se sve to danas pušta s vida i dopušta, da se kulturni radnici, kao što su baš u prvom redu učitelji, puštaju, da im se ne pomogne do osiguranja, kako bi se mogli cijelom svojom dušom baciti na rad izgrađujući generacije.

Uvjeren sam i znam da se naše jugoslavensko učiteljstvo podaje potpunoma idealima svog zvanja i leti u borbu dobra protiv zla — borbu svijetla protiv tmine — no mora da na tom putu pada, kad mu se upravo sa strane doma uskraćuje pomoć.

Progledajte radije i opazite opasnost u koju djeca srću i pomognite boriocima i pionirima prosvjete, a pomažući ovima — nestaće zla i po ovom malih zločinaca u školskim klupama.

Zagreb **Slavko Dumić**

KAKO ĆE ŠKOLA OMILJETI DOMU

Još uvijek naš seljak gleda školu nekim prijekim i mrkim okom, i nikako se s njom sprijateljiti ne može, a bez pravoga i iskrenoga prijateljstva i sklada između kuće i škole, ne može se ni pomisliti na željeni napredak i uspjeh školskoga rada. Dakako da krivnja u tom pogledu leži u našim ljudima, ali i škola mnogo griješi, što ne prilagođuje svoj rad tako, da kući odnosno obitelji zbilja omili, te da na svaki način steče njezino prijateljstvo bez koga joj mnogi napor neće uspjeti. Dakle je velika zadaća škole, ići za privrženstvom i prijateljstvom doma, pače u skladu s kućom imade onu svetu dužnost, obavljati i nastavljati svoj rad prosvjete i napretka za čovječiji i opći boljitak. Nu, da li škola u svemu tako i u tom obziru radi, da se može reći da joj zbilja stoji do privrženstva, prijateljstva i ljubavi kuće i obietlji? Gledajući ozbiljno i zdravo sve činjenice, kojima se ima računati, otvoreno se može i mora reći da u svemu ne radi.

Škola zida danas više manje svoje nauke i svoj rad na mrtvoj riječi, nego na osnovu životnih potreba, dočim se sve uči više manje samo za školu, a ne toliko za život. — »Non scholae sed vitae discimus«, na koji princip često školski radnici i prečesto zaboravljaju, te nije čudo da naš seljak od škole toliko zazire, kad ne vidi od nje tolike

koristi koju on baš na vlastite oči hoće da vidi, kako već i onako znademo to svojstvo našega čovjeka. Ne može se on o koristi koje ustanove tako lako uvjeriti, makar ga korisnost njezina u oči bola, kamoli da bi prigrlio naprečac školu koje rad za praktični život on sam ne vidi i ne osjeti. Zato, ako škola hoće da steče potrebno prijateljstvo i željenu odanost kuće, imade da udesi svoj rad na živom i praktičnom temelju.

Slabašna i u školskim klupama stisnuta mladež, pretrpana je prekobrojnim predmetima, da zbilja mora malaksati tijelom i duhom, proti onom pravilu: mens sana in corpore sano. A ti tolikobrojni i više manje apstraktni, — za dotičnu dobu visoki nauci, — preduzimlju se još k tomu posve mrtvo, te na taj način ostaju zakopani u školi, a mladež jedva čeka da ih može ostaviti u školi gdje se s njima toliko izmučila. I to je gorka rana na tijelu naše škole, koja bi se imala liječiti radikalnim lijekom. Školski predmeti imali bi se na svaki način uzeti i školska osnova tako sastaviti, da se može reći da odgovara današnjim praktičnim i životnim potrebama i svim zahtjevima škole i kuće. Najprije školska naukovna osnova morala bi biti udešena naravnom razvoju slabašne djece, a onda da je djeca zavole, kako će planuti vrućom ljubavi naprama školi, knjizi i nauku, a da jednom prestane zazirati od škole radi pregolemoga i mrtvoga materijala, što ga ili ne može svladati ili ih svojom težinom brzo ozlovolji. — Dok mladež živom ljubavlju ne zavoli školu i knjigu, ne može se računati na željeni napredak, a to neće biti sve dotle, dok se mladež i roditelji ne uvjere o pravoj i svrsishodnoj praktičnosti školskoga rada uopće i školske naukovne osnove napose.

Mrtvom riječju, silnim pretrpavanjem i mehaničnom površnošću ubija se u mladeži duh, volja i ljubav za naukom, te se želi škole izbaviti, gledajući u njoj svoju neprijateljicu u kojoj bi morao vidjeti najveću prijateljicu na zemlji. S prekobrojnim i visokim naukama, pretovarena i u školi više smetena i dresirana, nego zdravo poučena, niti može probaviti, niti se snaći u tolikom kaosu, a kamoli da bi kod kuće znala kazivati, što se u školi naučila. Kućna pak čeljad ne videći od svoje mladeži i ne čujući skoro nikakova napretka i uspjeha školskog rada, neće je nikada zavoljeti; a kad se uzme da je seljačka obitelj što diobom raskomadana, — što siromaštvom i bijedom satrvena pa treba djecu za čuvanje stoke, — osobito kad kućnu zadrugu sačinjava otac, mati i malo dijete. Na ovu žalosnu činjenicu, imala bi škola biti osobito obzirna, pa svojim radom i svim silama uprijeti da na svaki način omili kući odnosno obitelji, te da pri tako žalosnim prilikama bude vidnom promicateljicom općega dobra. — Škola se ne smije zadovoljiti da se mladež uči samo za školu ili za ispit, ili za dobar red, već za budući život: gospodarstveni, obrtnički, trgovački — kako je to već potrebno i moguće.

Familijarni i kućni život je danas silno podrovan i razoren bilo u moralnom ili materijalnom pogledu, tako da i tu treba brze pomoći i radikalnog lijeka, ako se neće da crv općeg zla ne rastoči i ono malo blago-

PRILOG ČASOPISU
»DOM I ŠKOLA«

DJEČJE

GODINA II BROJ 8
ZAGREB, TRAVANJ 1933.

PROLJEĆE

Otišla je kruta zima
Sa ledom i snijegom
I sa mrzlim vjetrovima
Za dalekim brijegom.

Otišla je plačna, zdena
S opusjele grane,
S našeg kraja ukočena
U daleke strane.

A proljet nam draga kreće,
Oči joj se krijese,
I svud, budeć šarno cvijeće,
Travčicama trese.

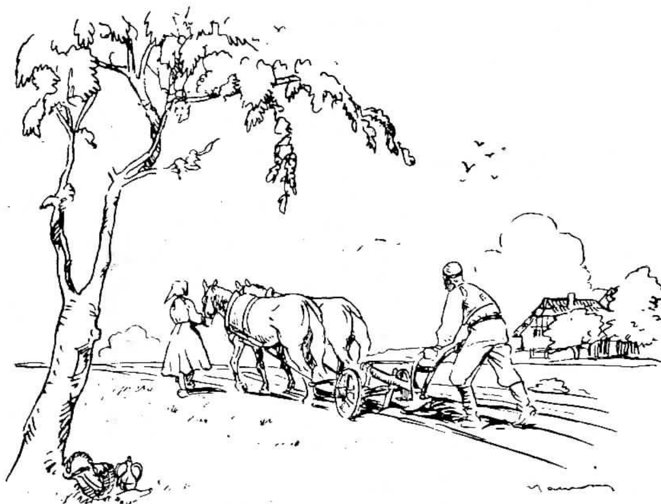
Cvate cvijeće na sve strane,
Potok milo zbori,
Mašu grane raspupane
U zelenoj gori.

A dječija duša roni
S rascvjetane sreće
U svijet lijepi — ta i oni —
Proljetno su cvijeće!

Neka cvatu dok je zima
Sa ledom i snijegom
I sa mrzlim vjetrovima —
Za dalekim brijegom!...

Crikvenica

JOS. A. KRALJIĆ

RIBNJAK*

Zvonko i Zlatica bili su bratac i sestrica, a također i drugovi u igri. Ne baš uvijek od želje i ljubavi, nego više zbog prilika. Zlatica je bila u kući najmlađa, a Zvonko samo tri godine stariji od nje. Njega je, dakle, zapalo, hoće neće, da pazi na nju i da se s njome igra.

No Zlatičin prvi drug u igri bio joj je često nevjeran kao što su to obično dječaci prema svojim mlađim sestricama, osobito, ako im do ušiju dopire smijeh njihovih drugova. Rijetko koju igru svršiše zajedno i u prijateljstvu, a to najviše zbog toga, što je on smatrao da Zlatica mora uvijek popuštati, jer je mlađa i djevojčica, ali i zato, što nju

* Iz zbirke »Dieca«.

nijesu zanimale sve one igre koje bi on izvodio s drugovima. Ona je opet svoje pravo htjela obično postići tužakanjem, stoga se često posvadiše. Mjesto dobroga svršetka, njihove igre svršavahu često suzama, pa još i gore...

Ipak se gdjekada složiše. To je bilo obično onda, kad je Zlatica s jednakim oduševljenjem prihvatila kakav njegov prijedlog. Tako je bilo i ovaj puta. Igralo se njih dvoje samih na svom dvorištu. Upravo su uređivali na jednoj gredici Botanički vrt. Začas su stvorili perivoj s nasadima, putevima i cvijećem. Nasadi od malenih grančica, pravilni puteljci posipani sitnim bijelim pijeskom od ribanja, a omeđeni malenim okruglim kamenčićima i ukusno poredani cvjetići zadavali su djeci dosta posla, ali slika je bila krasna. Ljepši perivoj ne bi možda znao zamisliti ni mnogi odrasli čovjek. I djeca su uživala. Jedno je drugome pomagalo, nosilo i ispravljalo, ne pazeći na to, ko zapovijeda, a ko radi U zajedničko djelo ulagali su i zajednički trud, da se zajedno raduju. Kad je bio perivoj gotov, uzeli su se i nehotice za ruku, obilazili oko njega i divili mu se.

— Znaš, što? — reče Zvonko. — Samo nemamo ribnjaka. Jesi li vidjela u Botaničkom vrtu one zlatne ribice, kako su lijepe?

— Lijepe su, — potvrdi Zlatica. — Ja im uvijek bacam mrvice.

— I mi bi ih mogli imati. Ne baš zlatne, ali ribice. Hoćeš sa mnom?

— Hoću, hoću, — oduševljeno će Zlatica. —Samo idem po kanticu. I odoše oni na Sofijin put po ribice svaki sa svojom posudom. Taj put držao ju je brat za ruku do Tuškanca i ona je bila na to vrlo ponosna, jer je to bilo rijetko, ali, svakako, znak velikoga prijateljstva. Obično bi ju ostavio već za prvim uglom dokle je još moglo segnuti majčino oko, a onda u trku bez obzira.

Ovaj put je, dakle, bilo drugačije. Dođoše do potoka koji je umivao vrtove jurjevskouličnih kuća. Gusti je korov pokrivao i ono malo vode što je bilo u njemu. Išli su tako neko vrijeme duž obale i pazili kad će opaziti ribice.

— Evo ih, evo ih, — poviče najednom Zvonko i stane svojom kanticom loviti čudne male stvorove. — Daj, da i tebi napunim!

Neki crni, mali reponje plivali su po vodi amo — tamo i djeca krenuše zadovoljno kući.

— Vidiš, sada ćemo imati pravi mali perivoj s ribnjakom kao Botanički vrt ili Maksimir.

PRVO JAJE

Što to danas po dvorištu
Naše guske gaču,
Patke žure, koke s reda
Glasno kokodaču?

A nad svima, da se njime
Ponose i diče,
Kô mujezin navrh krova
Kokot kukuriče.

E, pa dašto — kućna slava,
Koke to ne taje:
Danas njina mlađa seja —
Snela prvo jaje!...

Crikvenica *JOS. A. KRALJIĆ*

— A kad bude sve gotovo, mogli bi pozvati cijelo naše društvo, da vide što smo načinili, — ushićeno će Zlatica.

— Ha, Stanko je zadnji puta mislio da je ta pretstava kod njega bila ne znam što, a čekali smo samo na početak cijeli jedan sat!

— O, naš će ribnjak biti mnogo ljepši od njegove pretstave, — uvjerljivo će Zlatica.

Kad su se vratili na dvorište, iskopaše sred perivoja jamu, nališe ju vodom i pustiše u nju ribice. Ove su se po vodi igrale i praćakale, a djeca se radovala u sav glas. Upravo je Zvonko htio otići po drugu djecu da vide njihov majstorluk kad naiđe mama.

— Šta vam je to? — i njezin pogled padne slučajno najprije na ribnjak.

— Imamo ribice, mama! Načinili smo ribnjak, — veselo će Zlatica.

— Kakve ribice? Gdje ste ih uzeli?

— U potoku, na Sofijinom putu, — reče Zvonko.

— Ima ih još mnogo, — potvrdi Zlatica.

— Djeco moja, vi ste išli po ribice, ali ste donijeli žabe. Prave pravcate žabe, samo mlade. Pokupite vi to smjesta i nosite natrag, dok se ne raziđu!

Zapovijed je zapovijed. Pokupiše djeca »ribice« i ribnjaka nesta. No nijesu ih nosili na Sofijin put, nego ih je Zvonko bacio kroz obližnju kanalsku rešetku.

Cijelim putem nije govorio ništa i Zlatica je vidjela da mu je teško. Bilo joj ga žao, ali nije znala ništa da mu kaže. Kad su se vratili blizu kuće u kojoj su stanovali, Zvonko nije htio ići više na dvorište, već je otišao s drugovima na Štrosmajerovo*, da zaboravi ribnjak kojemu se badava toliko radovao.

Zagreb **Ljubica Godler**

* Gornjogradsko šetalište u Zagrebu.

ZMAJ JOVAN

DIJETE I BAKA

DIJETE:
Bako, stara bako, babuščice mila,
Jesi l' i ti kadgod mala, mlada bila?

BAKA:
Davno već je tomu, moje drago dijete,
Jedva da se sjećam dobi sretne, svete,
Pjesme uspavanke, šapat rajske bajke,
S toplih usna žar i c'jelov slatke majke.
Kao pupolj cv'jeta na sunčanom sjaju —
Rastoh i ja u majčinom zagrljaju.

DIJETE:
Jesi l' mogla kadgod ispraviti leđa?
Je l' i tvoja kosa bila kadgod smeđa?

BAKA:
Kao leptir kad lepršat stane
Od cv'jeta do cv'jeta, od grane do grane,
Skoknuh mlada i ja u igri bez daha,
Poletna i hitra kao srna plaha.
Oči moje — sitne jagodice bile,
Usne su se žarkom krvi rumenile,
Lica glatka, svježa, okrugla i mila —
Kosa mi je meka i zlaćana bila.

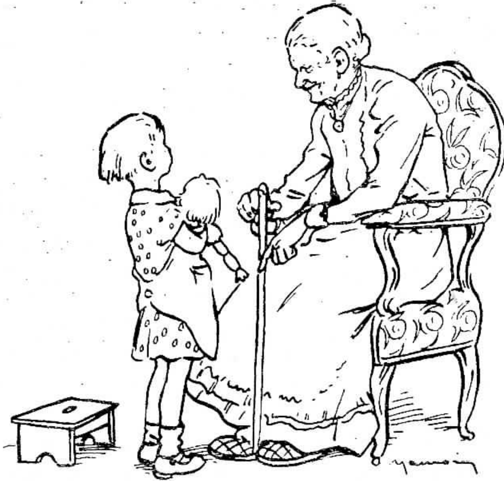
DIJETE:
Je l' i tvoja halja bila kadgod kratka?
Je l' i tebe tkogod zvao: »Dušo moja slatka?

BAKA:
Aoh, dijete, ti me i odviše pitaš,
I sve mudro, bistro, k'o da odakle čitaš.
Samo ću ti reći ono što i prije,
Da bez majke, oca, života nam nije.
Verah se na krilo do majčina lica,
Pa me za to zvali »majčina dušica«.
A majka mi nove haljinice satka,
I baš svaka bila suknjica mi kratka.

DIJETE:
Je l' i tebi tkogod 'vaku lutku dao?
Skrhala se valjda, pa ti je sad žao?

BAKA:
Oh, oh, gle ti male, to je htjela znati,
Pitajući misli baku zadržati;
Pa hajd' da ti kažem, kad te baš veseli,
Kakve su mi lutke ujaci donijeli:

Jedna bila lijepa, mlađana k'o i ti,
Već je znala hodat, skoro govoriti,
Ali mi ju braco skrha na komade —
O njoj više nitko ništa ni ne znade.

Drugu manju lutku, odnijela mi voda;
I tako je nesta iz mojega roda.
Možda su je ribe izjele u Savi,
Ili ju već davno morski pas zadavi?

Treću lutku, dušo, odnijela mi svraka,
Jer je bila mala, ljepušna i laka.
Nikad domu više ne vrati se mome —
Možda svračja djeca igraju se njome?

DIJETE:
Ta zar mora, bako, ostarjeti svako?
Hoću l' i ja, bako, ostarjeti tako?
Moram li zar i ja tako da posijedim,
Tako se smežuram, zgurim i poblijedim?

BAKA:
Sudbina je tako svima ljud'ma ista:
Čovjek buja, raste, poput cv'jeta, lista;
Cvijeće ovo nosi obilatog ploda,
A u sebi čuva samo sliku roda . . .
I ljepoti tvojoj, dijete, kraj će biti.
Ti ćeš jednom pos'jediti, ostariti —
Al' ne vodi o tom brige sada,
Dok ti lutka mila, duša zdrava, mlada!

DIJETE:
Pa zar nema tome baš nikakva lijeka,
Zar ne može nitko živjeti dovijeka?

BAKA:
Ima lijeka, ima: život pun poštenja!
I života ima poslije uskrisenja!
Dijete, dušo, dobra, sretna uvijek bila! —
To ti želi tvoja babuščica mila.

Iz dječje »Početnice« složio dialog
JOSIP JANKAČ, Zagreb

PRIČA O ČEŠERU

Daleko za nekom gorom, u kraju gdje se uzdižu ponosne jele i borovi bijaše neki češer. Visio je na grani jele i živio svojim malim, bezbrižnim životom. U krošnjama ovih jela gradili su svoja gnijezda samo kraljevi ptica.

Vjetar svagda bijaše češeru dobar i umiljato ga ljuljao na svojoj grani. Snijeg je već nekoliko dana lagano, ali ustrajno pršio. Rasprostirao je svuda svoj svečani plašt tišine. Pahuljice su padale tiho i drhtavo. Kada je jedne zimske večeri prestalo snježiti, rumeno je sunce polilo krošnju ponosne jele svojim bogatim mlazovima crvenoga svijetla, što se probijalo kroz poderane oblake.

Umorno je sunce klonulo za šumu. Ono je nekoliko svojih zraka bacilo i na češer koji je poprimio sjajnu, kovnu boju. — Nebo se već gotovo razvedrilo — tek nad visokom jelom lebdio je svileni oblačić. Bio je bijel sa crvenkastim obrubom. Ove mu je boje poklonilo umorno sunce na rastanku. — Još prije sumraka uspela se hitra vjeverica na jelu, opazila da je češer osvijetljen zrakama zalazećega sunca i rekla: »Ovaj je češer zaista velik i lijep! Mogla bih ga odgristi s grane — i to odmah. Zacijelo je u njemu po koja dobra i sočna sjemenka!« — Te je riječi slušao veliki češer pun straha i pomislio u sebi: »Teško meni sada u toj pogibelji. Što mi je činiti? Svakoga trenutka može doć vjeverica i oduzeti mi nemilosrdno život!« Dok je češer tako poluglasno mislio, ujao je i opet vjetar kroz krošnju jele. Vjetar reče češeru: »Ljuljao sam te i volio uvijek, pa ću ti i sada pomoći!« Tako on reče i svom snagom zađe u krošnju jele. Vjeverica se svojim oštrim pandžama morala držati za koru stabla da ne padne s drveta. Vjetar je dugo ujao i tako se najednom otkinuo i češer sa svoje grane koju je toliko ljubio, te pade na zemlju u mahovinu, a ta bijaše meka kao pahuljice s krila anđeoskih. Pod visokom i gustom jelom ne bijaše snijega, jer nije mogao prodrijeti kroz gustu krošnju.

Tu — u mahovini sakrio se češer da ga vjeverica nije mogla naći, pa se u veselju smirio. Bijaše mu ovdje meko i dobro, a više se nije ni bojao. — »Hej — bojažljivi češeru«, — čuo se neki glas. — »Tko je to? — Tko tu zove?« — upita češer. — »Ej«, — reče netko opet, »pogledaj već jednom iz svoga toploga kreveta, pa nas možeš vidjeti!«

Češer zaista pogleda iz svoje meke postelje i opazi oko sebe još mnogo velikih i malih češera. Oni mu se rugali.

»Ah! Braćo moja! Vi ste to!«

»Da«, — rekoše mu drugovi. — »Zar se i ti veseliš, što te vjeverica ovdje ne može naći?« — »Druga nas čeka nevolja! U ovoj će nas mahovini naći šumski miševi, oduzeti nam život i pojesti naše sočne sjemenke.«

Veliki se češer opet zabrinuo, te upitao svoje prijatelje što im valja učiniti da se spase iz ove nove pogibelji. Nitko mu nije mogao odgovoriti.

Dok su tako zabrinuto razmišljali, spustila se noć, pa svi legoše u svoje meke postelje. Svi su slatko usnuli, samo se veliki češer nije mogao od briga i tuge smiriti. Sve bijaše tiho. Prve se crne sjene mraka već ušuljale u krošnju jele, a mjesec je iza oblaka sakriven čekao na vrijeme svoga izlaza. Zvjezdice su znale da će mjesec uskoro doći, pa su ga čekale razasute po modrim daljinama neba. One su i to znale da se na zemlji već sve smirilo, pa su brižno zapalile svoje titrave luči. Češer još uvijek nije mogao usnuti. — »O — kako je lijepa noć«, — pomisli on i ustade iz svoga kreveta, te se uputi na šetnju po snježnoj šumi.

Izgledao je kao da je iz čista srebra, jer su ga zrake mjesečeve posrebrile svojim sjajem. Šumski su miševi prolazili pokraj njega i ne poznaše ga. Češer se zadovoljno smiješio i dostojanstveno produžio svoju šetnju. Sada ga obuzela neka milina.

Bio je zadovoljan. U njemu je treperila radost kao žižak u kandilu. Najednom susretne maloga patuljka s dugom, bijelom bradom, sjajnih očiju i nasmijanoga lica. Češer ga pozdravi i nagovori: »Pogledaj me, dragi, mali čovječe, kako sam na mjesečini lijep i srebrn. Zar ti se ne čini, da sam iz srebra?« — »Da, — odgovori patuljak — meni se tako čini, tek žalim, što zaista nijesi srebrn, jer ti miševi ne bi mogli nauditi i ne bi ti život uništili.« — »Imaš potpuno pravo, mali čovječe«, — odgovori češer. — »Oh, da sam bar iz srebra!« — »Počekaj malo«, — reče patuljak. — »Hoću da te posrebrim, a za to mogu!« — »Ah, — dobri prijatelju, učini mi to«, — odvrati radosno češer. Patuljak izvuče iz svoga kaputića velike, čarobne škare, te otsiječe toliko mjesečeva sjaja koliko je dostajalo da češer u taj sjaj umota i tako posrebri. Nato mu reče češer: »Dragi patuljče, da li bi htio i moje drugove što spa-

vaju pod starom, visokom jelom učiniti ovako srebrne kao mene? Njih će inače šumski miševi uništiti, a ja to ne bih htio, jer ih volim baš tako, kako bi ona visoka jela volila šumsku zemlju iz koje je izrasla, da imade čovječje srce.« — Patuljak se malko zamisli, uhvati se za svoju dugu, bijelu bradu i malo zatim izvadi opet škare i otsiječe veliki komad srebrne mjesečine, pa radosno odu skupa pod visoku jelu, gdje spavahu ostali češeri u mekoj mahovini, te ih sve po redu posrebre.

Svi se češeri veseliše. Sada bijahu lijepi, sjajni i bijeli u svečanom odijelu kao kraljevići iz priča. Češeri opet veselo legoše u svoje postelje, a miševi im ne učiniše ništa nažao.

Tako su mnogo dana ovdje ležali sve dok nije i opet počelo snježiti. Zima posta sada ljuća i oštrija. Sve je od nje bježalo da se skrije u koji topli kutić svoga doma.

Češerima bijaše lijepo i ugodno u mekim, toplim i udobnim krevetićima, u mahovini.

Zima bijaše bijela i mirisna. Bijela od snježnih pahuljica, a mirisna od svježine jela i borova. Uskoro bijaše u šumi još dublji snijeg. Tome se veseliše i češeri pa se često po šumi šetahu.

Dok je šuma pokrivena dubokim snijegom silaze iz beskrajnih visina neba bijeli anđeli, a šumske ih vile goste kroz šumu na saonicama iz zlata, a srebrnim praporcima unose posebni život u mirnu šumu.

Ovi su bijeli gosti prispjeli saonicama i do stare jele, a neki od anđela reče: »O, kako vidim lijepe, srebrne češere! Hajde da ih ponesemo!« Anđeli siđoše iz saonica, pokupiše češere pa odoše...

Veliki je češer sada znao, da za nj i drugove mu nema više opasnosti, jer su dospjeli u sigurne i brižne ruke. Češer se samo zadovoljno i blago smiješio. Anđeli vesela lica odnesoše češer i mile mu drugove daleko — do carstva jasnih zvijezda. Tu je češer pripovijedao o svome životu, a anđeli ga rado slušali. Oni ga upitaše da li imade kakovu želju? Češer se nasmiješio, malko uzdahnuo, te rekao: »Sretan sam i zadovoljan. Hoću da uvijek ostanem uz vas. Vi ste mi dobri!«

Nakon tih riječi slatko je usnuo.

Kada se probudio, već se i šumske vile, što su dopratile anđele, spremale na put, — u svoju dragu šumu. Veliki im je češer poklonio nekoliko od svojih sjemenaka. Vile ih ponesoše i rano u proljeće, još prije nego se prvo cvijeće prosulo po drveću, posadiše u tihom kraju velike šume.

Iz toga su sjemenja izrasle za neko vrijeme one jele koje imaju po svojim granama srebrno-bijele iglice, a češer je daleko od šume provodio svoje bezbrižne dane. Nije se više povratio na zemlju, — tek je često puta o njoj sanjao.

Zagreb

Antun Šram

TUŽALJKA

Jedna je blijeda, ozebla ruža
svenula jutros u zore cik.
Nad pustim poljem, u rano jutro,
jedan se bolan začuo krik.

Na gole grane (u prve magle)
pao je čemer i tihi žal.
Zašto je tako zamišljen teško
na vrbu sjeo samotni ždral?

Jesenja kiša rosi nam čela,
pao je s grane uveli list.
Nema nam više našega tate, —
žalosno s križa gleda nas Krist.

Zagreb

IVO KOZARČANIN

PAUNOVO PERO

Na dvoru Ivica stoji,
po krovu paun se šeće,
mali ga doziva k sebi,
paun ga slušati neće.

— Jedno mi pero bar spusti,
ovu mi radost dopusti,
rep će ti uvijek još ostat
veliki, lijepi i gusti.

Tada te zvati već neću,
pustiću tebe u miru,
pero ću blistavo tvoje
na svome nosit šeširu.

Ponosno s njime ću stupat
kroz polje, planinu plavu;
paune, kroz četir' sela
tvoju ću pronijeti slavu! —

Samobor BOGUMIL TONI

MIŠ

Bože mili, ima l' koga
Da ne pozna stvora toga,
Što nam tisuć... tisuć puta,
Napravio kvara ljuta:
Il prekopo ognjište,
Il prevrno smetište,
Ili pako, —
Sve polako, —
Pojeo slaninu
Gore na kaminu?!...

O njem žene,
Babe — snene,
Cio dan
Tvore plan
Kako bi ga uhvatile
I na méku primamile;
Ali ni on ni baš bena
Da se varat da od žena!

Po danu ga nije:
U rupama se krije,
A po noći,
Gdje će doći,
Eto štete,
Strašne, klete:
Izgrize rešeto,
Provrti bure to,
A što god si nađe,
U trbuh mu zađe:
Bilo zelje,
Bob il kelje, —
Ili pako sir,
Meso i krumpir...

Po tavanu trče
Prebirajuć sude,
I gdje štogod bude,
Tu jede i srče.
Prosuće ti brašno,
K tome gleda,
Ima l meda, —
To je grozno, strašno!

Još je gore
Za mlinare!
O ponoći eto tata,
Čudnovatog toga svata,
Pa ti žmiri,
Gleda, viri,
Sijeva okom,
Skokne skokom:
Jedan... dva,
Evo na,
Već ti je do žrvnja
Da prebire zrnja!
Onda leti, —
Da preleti
Od ormara do ormara,
Ne bi l' našo gdje dinara...

U seljaka —
Veseljaka,
Htio bi za pivničara,
Ili barem mesničara,
Al ga nitko neće,
Jer je hude sreće:
Vino nitko ne kupuje,
Mesom slabo trguje,
A gospodar, —
Seljak, pudar,
Vječno štetu ima, —
Zato ga ne — prima!

Ali mijo hoće
Da nadalje loče!
Skokne amo,
skokne tamo:
Čas kroz mlin,
Čas na klin,
Čas na sto, —
I krto,
I već ti se hvata
Seljakovih vrata!
Sad se mrči,
Sada dube,
Lomi krči,
Oštri zube;
I sve tako
Ponekako,
Dok ne načme vino; —
A miji je vino fino!

Onda traži, ima l šunke,
Barem nešto, — barem trunke,
Jerbo gazda

Ima vazda:
Šunke, vina:
Crna, bijela;
To su, mislim,
Dobra jela!...

Al kad nešto spazi,
Spopadnu ga vrazi,
Pa ti leti, —

Da preleti,
Ne ormare,
Ni dinare,
Već da spasi samog sebe,
Jer on znade, kako grebe,
Ljute mačke šapa ljuta;
Ta čuo je tolko puta,
Kako kvači miša
I milo ga šiša!...

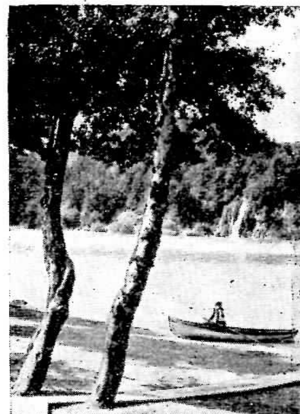
I odjuri u noć
Bogzna kud,
Hitar, lud,
Pa ako ga ugledate,
Slobodno ga uhvatite,
Kad će k vama opet doć!

Sarajevo.
RATKO SCIPIONI.

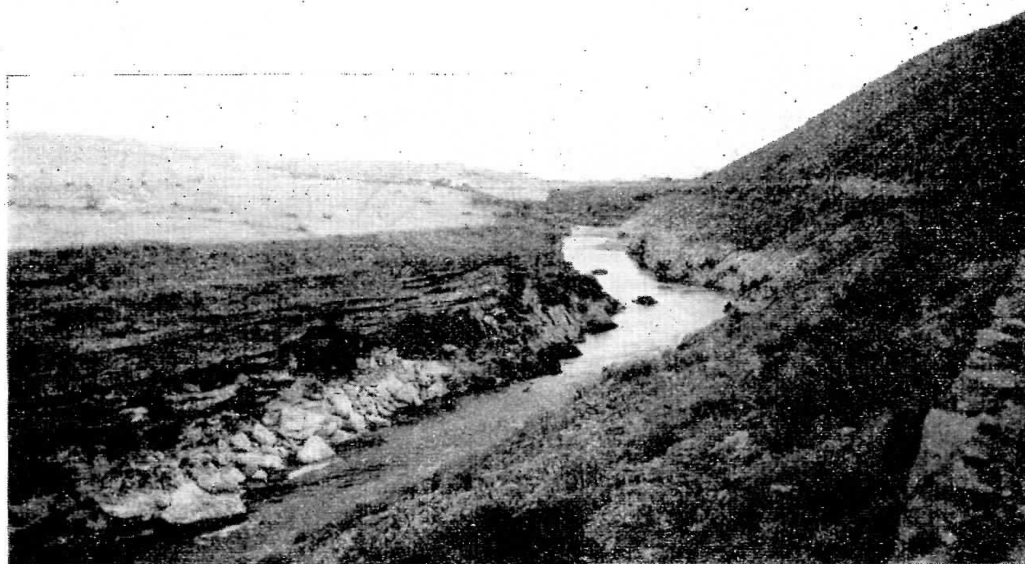
LIJEPA NAŠA DOMOVINA

Thaller: Vode i ribe Jugoslavije *Nišava u Nišu.*

Idila s Plitvica.

Thaller: Vode i ribe Jugoslavije *Rijeka Morača kod Podgorice.*

NAŠI NAJMLAĐI SARADNICI

MAJCI

Na majčin dan 1933

Zašto u tvome oku
Trepere suze vrele?
Kakove su misli
Tvoju dušu smele?

Znam, u vječitoj si brizi
Za sreću svoga sina,
Vijek strepiš i moliš
Ti, majko premila.

Zašto u Tvom oku
Treperi sunčev sjaj,
A usta se smiješe
Kao mjesec maj?

Znam raduješ se sreći
Svoje djece mile,
Ma sama patila
Do posljednje sile.

Tko u poznoj noći
Usred grobna mira
Nad kolijevkom ruke
Nemoćno savija?

Kad nejako dijete
Ljuta bolest pati,
Tko se za njeg brine
Drugi nego mati.

O majko premila,
Ti žrtvo svoga sinka,
Što raniš i kasniš
Tebi slava, dika!

Ah zašto sam još slaba
A srce puno tog,
Usta ne znaju da zbore,
A duša pati stog.

Oj vi, ljudi zreli
I umnici svijeta,
Koji ste već prešli
Svoja dječja ljeta.

Da li vam je loza
Od slavnih djedova,
Ili vam je zipka
U kolibi nikla.

Isto za vas srce
Materino bije,
Isto za vas sunce
Materino sije.

Isto vas je majka
Hranila na grudi,
I isto vas srce
Materino ljubi.

Isto vas je majka
Na noge pridigla,
I majka vas isto
Poštenju učila.

Stog kliknimo, sinci,
Širom svega svijeta,
Da nam živi majka
Patnička i sveta!

Majko, današnji dan
Posvećen je Tebi
Svaki dar je malen
Da darujem Tebi.

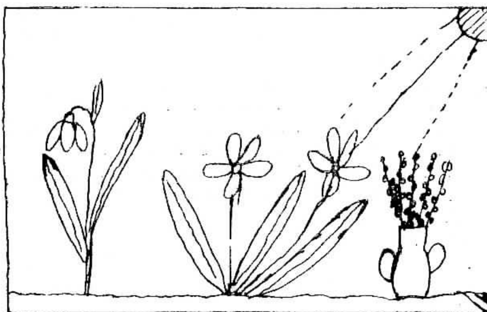
Evo ja sam darak
Ipak Ti spremila
Od ljubavi same
Vijenac sam Ti splela.

I polažem evo
U svojoj harnosti
U krioce Tebi
Premila mi mati.

Grgurić Zlata, uč. I raz. građ. škole u Slatini.

PROLJEĆE

Visibabo, budi novi svijet,
Ptice započeše svoj proljetni let.
Jaglac, ruža,
Zabavlja puža.
Zvončić zvoni,
Mlade ptiće na letenje goni.
Pčelice su sjele,

Na macice bijele.
Leptir veselo lijeta,
Oko proljetnoga cvijeta.
Sve se budi, oru ljudi,
Čim zora zarudi.
Potoci žubore,
Pjesme se ore.
Sunce nas grije,
Proljeće se smije.

Vilček Miro, uč. IV raz. vježb., Zagreb.

VRATITE SE MILE PTICE

Vratite se, mile ptice,
Najmilije naše pjevačice
Gnijezda su čitava,
Samo treba jajašca,
Pa da vidiš ptičica.

Kukaca ima dosta
Nahraniće svakoga,
Samo nam se vratite,
Slatke naše ptice,
Najmilije pjevačice.

Štimac Ljerka, uč. IV raz. škole na Novoj cesti, Zagreb.

USKRSNA ZVONA

Negdje u predgrađu velikog grada bila je niska kućica s dva stana: dvije sobe sa štednjakom. Već dulje vremena stanovala su tu dva radnika sa svojim obiteljima. Marko tih i trijezan čovjek, radin i dobroćudan sa svojom Marom, i Luka, čovjek nagle ćudi, koji je više volio piti vino nego vodu. I Luka je bio oženjen i imao malu djevojčicu Zoricu koja je jedva navršila osamnaest mjeseci i dječaka Ivu od sedam godina. Marko je imao troje djece, tri zdrava dječaka od kojih je najstariji imao devet, a najmlađi tri godine. Isprva su susjedi živjeli složno. Muževi su zajedno radili i često je puta doveo Marko Luku kući kad je malo previše popio, pa mu je vino oslabilo pamet i noge.

No jednog dana oni se posvadiše. A da je bilo zašto! Markov sin Đuro srušio je nehotice Lukinu Zoricu. Pala je na kamen i razbila nos. Lukina žena Kata isprebijala Đuru. I sad je nastala svađa. Umiješali se i muževi. Prijateljstvu je bio kraj. Od toga doba nije prošao dan bez prepirke ili svađe. K ovom zlu pridružilo se još jedno. Marko je izgubio zaradu, pa je već nekoliko sedmica uzalud tražio novi posao. Da bi nekako prehranili djecu, žena si je našla dvorbu.

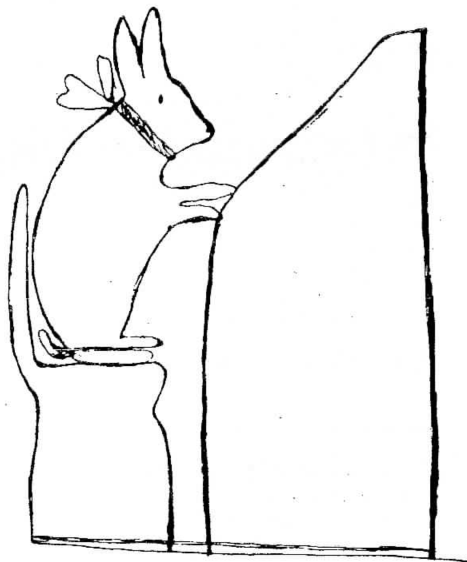
Uto se primaknuo i Uskrs. Luka je kupio malu šunku, a žena mu ispekla kolač da je sva kuća mirisala. U Markovu se domu nije ništa kuhalo ni peklo. Djeca se stisla na pragu i čekala majku dok se vrati. Ona će već nešto skupiti za svoje drage mališe. I otac je nekuda otišao do starih prijatelja, da mu čime pomognu. A djeca su čekala i gledala kako Lukin Ivo griska slatko kolač koji se još pušio. Nato izađe Ivina majka i izdere se na mališe: »Što buljite u njega. Očima ćete mu pojesti ovo malo. Još će mu naškoditi. Makni se, Ivo, od ovih gladuša«. I kod tih riječi nije ju zaboljelo što su u očima djece bile suze, već je tvrda srca kao da nije majka, trpala drva u štednjak da se šunka skuha.

U sumrak vratili su se Đurini roditelji. Majka je donijela malo mesa i kolača od svoje gospođe i nešto novaca. Sutradan ustanu rano. I baš su htjeli da pođu u crkvu kad začuju silnu buku gospođe Kate. Malo zatim čulo se lupanje po Markovim vratima. I u sobu se zaleti gospođa Kata i navali na Đuru. Marko se iznenadi videći bijesnu ženu i upita, što se dogodilo. A Kata viče: »Šunku mi je ukrao. Ja sirota metnula sam ju na prozor i otišla po vodu, a sada je nema i niko tuđi nije dolazio«. Đuro se branio da šunke nije ni vidio, pa i Marko je nešto vikao, došao i Luka iz dvorišta i tako opet nastane svađa. Dok su se oni prepirali, mala Zorica čučnula je pokraj štednjaka i sve se s nekim pravda i viče: »I Zojica hoce papati, daj meša, daj!« Majka se obazre na dijete i ima što da vidi. Ispod štednjaka veliki mačak jede šunku. Časak je nastala potpuna tišina. Bijes i mržnja sijevala je iz očiju zavađenih. I kroz tu tišinu zabruje uskrsna zvona u gradskim crkvama. Sitni i krupni glasovi kao kakova divna glazba blago i svečano razlijevali se uzduhom i doprli do srca ovih ljudi. Oni su u duši osjetili stid i kajanje i oborili oči. A kad su ih opet podigli nije više u njima bilo mržnje nego blagost i oproštenje. Bez riječi pružili su si ruke na pomirbu. Uskrs su sproveli za zajedničkim stolom dijeleći sve što su imali. Bili su sretni, jer su i u duši slavili uskrsnuće. Uskrsna zvona probudila su njihova tvrda srca i ona se u ljubavi digla k Onom koji ljubi i prašta, koji je došao na svijet da ljude nauči da ljube i praštaju.

Nevečerel Cvijeta, uč. IVa raz. osnov. škole u Krajiškoj ulici, Zagreb.

MOJ BIJELI ZEC I CRNI GOLUBOVI

Mi imamo bijelog, sasvim bijelog zeca. Mi volimo svog zekana. Jedne nam je noći Bjelko (tako ga zovemo) skočio na sto, pa nam je pojeo orahe. Otada dobro pazimo na tog kradljivca. Jednom nam je Bjelko skočio i razbio bocu i razlio tintu. Onda je bilo mnogo šale. Od bijelog zeca postao je crni zec. Majka se mnogo ljutila, jer ga je morala očistiti.

Bjelko voli ići u sobu. On rado jede tvrdi kruh. Uvijek nas navečer srdi. On je bio već dva puta u školi i tamo se lijepo ponašao. Išao je po školi. Bio je kod svih naših gospođa i na dječačkoj strani. Gospođa mi je rekla, da im zec pokaže zube.

Mi imamo i dva crna goluba. Isprva su bili divlji. Vi mislite, da ja imam gušaste golube; ne. Upravo su kao divlji. Svi vi znate, kako golubi kljuju.

Naša je golubica snesla dva prva jaja. To je bilo veselje. Ona je dugo na njima sjedila. Kad je majka uzela njihovu kućicu s balkona unutra da ne bude golubici zima, otada nije više htjela da sjedi. Prestala je i radost naša.

Golub je pobjegao, pa je golubica mnogo plakala. Posjetili su je jednom divlji golubovi od jednog velikog dečka.

Božena Kučinić, uč. II-a raz. osnovne škole u Krajiškoj ulici, Zagreb.

DJECO, ŠIRITE „DOM I ŠKOLU!“

MOJ BRACO!

Ja vam imam malog bracu,
Ime mu je Vlado;
Sve što imam od igračaka
Ja mu dajem rado.

I on mene isto voli,
Te majčici kaže,
Za sekicu sad će
Dragom Bogu da se moli.

Našu mi majčicu
Volimo oboje,
Te joj po zelenom polju
Beremo šarene ružice.

A kad ih njoj donesemo,
Kaže braco: »Majčice,
Ta primi ove ružice
Od Tvoje mile dječice«.

Milka Cimperšak, uč. Ib raz. zanatske škole u Zagrebu.

DIJETE I BAKA

U davno, davno doba življaše u nekom dalekom gradu dijete i baka. Bili su jako siromašni i živjeli su u velikoj bijedi. Jednoga dana baka se naglo razboli i umre. Jadno siroče, što će sad! Sve mu je prazno i pusto bez njegove mile bake. Jednoga dana prolazi ono ulicom sve snuždeno i zaplakano pa i k tome gladno, padne baš uz sam plot jednog bogatog i škrtog seljaka. Taj je seljak imao jedinicu kćerku. Ta je bila tako dobra, da se to u jednoj pripovijeci ne može iskazati. Zvala se Dobrila. Prolazi ona ulicom i opazi gdje leži uz sam plot njezina oca dijete, sve otrcano i zaplakano. Priđe k njemu, digne ga i povede kući. Kod kuće ga obuče i nahrani. Poslije kaže svom ocu o tom siromašnom djetetu. Kad je njezin otac vidio koliku je dobrotu učinila njegova kćerka, to ga je tako dirnulo, da je poslije uvijek potpomagao i štitio siromahe.

Ana Horvat, uč. I razr. industrijsko-zanatske škole u Zagrebu.

PORUKE UREDNIŠTVA

U 7 broju »Dječjeg kola« podmetnula nam je jedna učenica, kojoj zasad ne ćemo imena spominjati, pjesmicu, koja je doslovno prepisana iz jedne pjesme našeg odličnog suradnika i pjesnika g. B. Tonija. Ovo je krađa, ništa manja, ako ne i veća, od svake druge krađe. Sramota za ovaki čin pada na obraz počinitelja, a bogme nije milo ni roditeljima, znancima, drugaricama ni učiteljima... Ispitali smo ovaj slučaj, pa smo doznali da ta učenica ima brata u građanskoj školi, a on je ukrao tri kitice iz tuđe pjesme i dao svojoj sestrici da pošalje u »Dječje kolo« kao svoje. Ona je nasjela svom zločestom bratu i doživjela sramotu, a tolikima nama priredila neugodnosti. Ako se je njezin brat htio možda našaliti, ovo nije nimalo umjesna šala, pa još tako neslanu šalu prirediti rođenoj sestri! Neka ga je stid pred nastavnicima i drugovima njegovim.

Neka naši najmlađi svoje pjesmice, pričice i druge sastavke napišu načisto, po mogućnosti svaku na poseban komadić papira

Naše je uredništvo primilo iz Krapine osim drugih i ovu slikanu čestitku za Uskrs.

crnilom, samo s jedne strane papira. Pod svaki svoj sastavak neka se potpišu (ime, prezime, razred, škola, mjesto, stan). Crteže i slike ne izrađujte na liniranom papiru, a izbjegavajte i olovku. Sami pišite i rišite, a ne prepisujte i ne napastujte druge, da vam oni pišu i rišu. Najbolje bi bilo kad bi svoje sastavke nosili pokazati svom g. učitelju (ici) i zamolili da vidi, je li dobro i da popravi što ne valja, dakako ako se dade popraviti. Drago bi nam bilo kad bi nam gg. učitelji (učiteljice) dostavljali odnosno slali radnje svojih učenika (-ica).

MALO POUKE

30 travnja 1671 pogubljeni su u Bečkom Novom Mjestu hrvatski ban Petar grof Zrinski i njegov šurjak Krsto knez Frankopan. Uspomena na ove hrvatske mučenike slavi se svake godine na obljetnicu njihove smrti u čitavoj državi.

Svake se godine u svibnju slavi Majčin dan. Ove se godine slavi 13 svibnja.

Najduži most na svijetu nalazi se u Sjedinjenim Američkim Državama. On prelazi preko Slanoga jezera. Dugačak je 35 kilometara.

ZAGONETKE I ODGONETKE

NARODNE ZAGONETKE I PITALICE

1. Kad primetnem, manje je, a kad odmetnem, veće je.
2. Kad vidiš, onda ga ne vidiš, a kad ne vidiš, onda ga vidiš.
3. Kućica u gorici na jednoj nožici.
4. Koga ne bole zubi?
5. Koga odaje trag u zemlji?
6. Kako je daleko do neba?

SKRIVAČICE

Sastavila Barković Maja, uč. II raz. građ. škole u Por. Slatini.

7. Ona će poslati na tebe pismo
8. Ko bi to ljubio?
9. Dijete je u naručju zaspalo.
10. On ide bos na ledu.

11. KRIŽALJKA

Sastavila Vince Marija, uč. II r. građ. škole u Podr. Slatini.

I

A	A	A	A	A	Domaća životinja
A	A	A	A	A	Na ušću rijeke
A	C	D	E	I	Žensko ime
I	K	K	L	L	Drvo je iz tropskih krajeva
LJ	M	N	N	P	Poluotok na Jadranu
P	R	R	R	S	Grad u Italiji
T	U	U	V	V	Žensko ime

II

Početna slova dobro složenih riječi daju od I do II ime mjesta u Hrv. Zagorju.

ODGONETKE

Zagonetaka iz 7 broja II g. »Dječjeg kola«:

1. Pero; 2. Rijeka; 3. Ruka; 4. U bureta luknja; 5. Buha; 6. Svi živi; 7. Jugoslaven; 8. Jordanovac.

Odgonetači: Magdić Sonja (2, 4, 5, 7, 8,); Maravić Zdenko (7); Ramić Antun (2, 4, 5, 7, 8); Dorotić Mijo (2, 5, 6, 7, 8); Kralj Ivica (2, 5, 6, 7, 8); Nemeček Branko (2, 5, 7, 8); David Alfred (2, 5, 6, 7, 8); Nedeljković Dragoš (7, 8); Vuglec Branimir (2, 5, 7, 8); Kovačić Erich (7); Haberl Ivica (2, 7, 8); Vrulich Dragica (5, 7, 8); Waldmann Ivica (7, 8); Frančeškini Adolf (2, 5, 7, 8); Hanje Josip (2, 5, 7, 8); Ferdeber Antun (2, 5, 7, 8); Kovač Danica (2, 5, 7, 8); Grbac Viktor (2, 3, 5, 6, 7, 8); Grbac Franjo (2, 3, 5, 7, 8); Kovač Milivoj (2, 5, 7, 8); Kandučar Zdravka (7 i 8); Vuglec Zlatko (2, 4, 5, 6, 7 i 8).

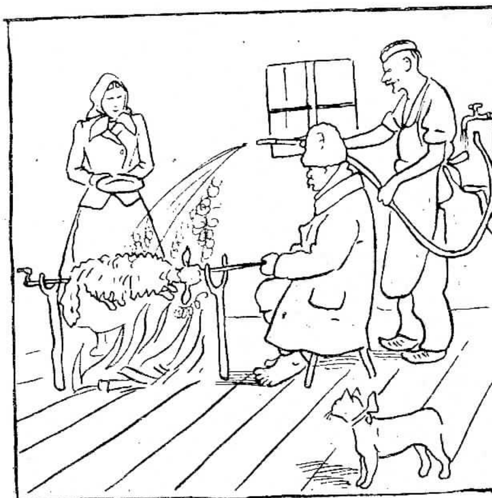
Nagrađeni: Magdić Sonja, Ramić Antun, Dorotić Mijo, Kralj Ivica, David Alfred, Grbac Viktor, Vuglec Zlatko.

Nagrade se mogu podići u upravi »Doma i škole«, Samostanska 24 priz. desno, od 12 do 13 sati svakog radnog dana.

PLAČ ZA DAROM

Tata poveo svog četirigodišnjeg sinčića na Veliki petak u crkvu da gledaju Božji grobak. Tatica je sve rastumačio, kako je Isus bio mučen, razapet i umro... Najednom se mali rasplakao... Nikako ga nije mogao utješiti... Napokon mali kroz plač reče: »Ko će mi za Božić donijeti dar pod bor kad je dragi Isus umro?«

SLIKA S POGREŠKAMA

Ko će naći više pogrešaka?

stanja što ga još imade. Bolje pomoći ne bi škola mogla donijeti kući nego sa svojom školskom mladeži učeći ju zdravu, praktičnu i za život korisnu i potrebnu nauku, da mladež bude opet učiteljica svojoj kući. Tako bi obitelji i zadruga došla do uviđavnosti i uvjerenja o koristi škole i školskog rada, te bi je sasma zavoljeli. Na ovo će se reći, a donekle i pravedno: škola ničim ne narušava ljubav i prijateljstvo između sebe i kuće, ne daje povoda da ju obitelj dostojnom ljubavlju ne prati, već da kuća ruši, što škola inače velikim naporom hoće da sazida, pa da je baš to uzrok da nema željenog uspjeha u njezinu radu. Jest, priznati je žalosnu istinu ove pravedne tužbe, ali je onda veća dužnost školama gledati na svoju ruku predobiti i kuću omiliti joj na gore spomenuti način, čim su joj veće zapreke na putu i čim se većim zaprekama imade boriti. Ona mora da svojim naprednim i životnim radom najprije predobije školsku mladež. Po mladeži se često povađaju i stariji, pa ako se i ne povedu ali »na mlađima svijet ostaje«. Dok čovjek ne okusi slatkoću šećera, ne može suditi o njegovoj slatkoći, tako dok obitelj ili kuća na neki način ne okusi korist školskog rada u svojoj mladeži, ne može da plane onom ljubavlju spram škole koju zahtijeva i želi opći napredak.

Već je Platon znao da različna svojstva prelaze s roditelja na djecu, a to nam potvrđuje i Darvin. — Danas nema nikakove sumnje da tjelesna, duševna i moralna svojstva prelaze s roditelja na djecu. Čovjeku može u njegovu početku pomoći samo čovjek koji je sam već dovoljno razvit i dobro pozna onu visinu, koju treba da dostigne onaj, kojemu hoće da pomogne u njegovu razvitku. Taj pomagač razvitka, napretka, popunjavanja i pročišćivanja, neka bude i jest samo kuća i škola. — Kako mlada ptica slijedi u letu staru, tako dijete slijedi svoj prirodni nagon i roditelje svoje. Seljak, radnik, obrtnik, nema kada da uzgaja svoju djecu. Ovakovi roditelji uzgajaju svoju djecu u bitnostima — navikama. Što rade roditelji, to rade i djeca, kako govore roditelji, tako i djeca dijete sudi, misli i ima iste presude kao i njegova okolina; kako se kreću roditelji, tako i djeca, kako se vladaju stariji, tako i djeca. Ovaj je domaći uzgoj važan, jer je temelj svemu uzgoju. Za što dom u dječijoj duši pripravi tlo, to u toj duši lako i dobro uspijeva. Dom je sa svim dječjim životom, mišljenjem i osjećajem u najužoj vezi.

Svaki dom ima svoj uzgoj, prema materijalnim prilikama. Kod izmorenog seljaka i radnika, kod nemoćnog činovnika i obrtnika, kod rasipnog i bogatog lihvara — ne može biti uzgoj jednak.

Špartanci su malo pažnje posvećivali duševnom uzgoju djece. Atenjani su prepustili brigu oko uzgoja roditeljima. — Pitagora je držao svrhom uzgoja: Harmoniju, t. j. suglasje između tijela i duše, roditelja i djece, učitelja i učenika.

Domaći i školski uzgoj u glavnom su nerazdjeljivi, jer dobro jednoga vidi se na drugom. »I zlo i dobro jednoga djeteta pripada roditeljima, jer je njihov plod«. Istočnjak kaže: »Preči je učitelj nego roditelj, roditelj odgaja tijelo, a učitelj pamet i razum. Pamet je biser, a tijelo je sedef, između sedefa i bisera velika je rizlika«.

Senj. **I. S.**

NIJE PREŠAO

NE KORITE PONAVLJAČE, VEĆ IM POMOZITE!

Stanko nije prešao. Predznaci oluje u kući. Majka brani sina. Otac se razbjesnio. »Šta? Zar je on nedužan? Bio je ravnodušan, lijen i nemaran. Igra, skakanje i kino bili su mu važniji nego francuski jezik, zadaća i aritmetika. A na svršetku godine postao je bezobrazan. Svađao se, smetao obuku i izrugivao se svojim profesorima. Pa je li čudo, da ga nijesu poštedjeli?«

Unatoč svega: majka ima pravo. Posmatrajmo slučaj mirno i trijezno. Pustimo srdžbu i afekat!

Zar ne, dragi oče, da i Vi sami ne vjerujete da je Vaš Stanko namjerno htio ovako lošu ocjenu u radu, vrednoći i vladanju? Ne, tako djetinjast, neozbiljan i neprirodan nije Vaš sin. Pa Vi znate iz iskustva da je Vaš Stanko, uglavnom uzevši, dobro i poslušno dijete. Kad bi bilo moguće propustiti ga u viši razred, ta on bi osjećao veliku, neopisivu radost. Bar malo čuvstva časti i samopoštovanja moramo mu i pored ovoga neuspjeha priznati. Dakle Vi ga korite da nije svu snagu i volju upotrijebio, da bi postigao cilj. Grdite ga, što je bio nevaljao i obijestan.

Sjećate li se da Vas je učitelj Vašega sina molio da ga ove godine ne šaljete u gimnaziju, pošto je Vaš sin samo prosječno nadaren i dosta trom u intelektualnom radu. Razumije se, Vi ste ovaj savjet prečuli i pomislili: »Jednu godinu prije u školu, znači godinu dana prije kruh i namještenje«. Tako je mali došao u gimnaziju. Potpuno sam uvjeren da je on htio učiti i najbolji uspjeh postići. Na žalost, on je odmah opazio da su njegovi drugovi daleko odmakli. Odmah je to osjetio čim se u školskoj dvorani sastao s novim saučenicima, kada su bezazleno planove

kovali i pripovijedali svoje doživljaje minulih praznika. Njegovo se zlo slućenje ubrzo obistinilo kada je došao profesor francuskog jezika i počeo predavati gramatiku. Sada je bio siguran: ne mogu naprijed, nijesam dorastao.

Natrag nije mogao. Punu godinu dana morao je izdržati ovo besciljno takmičenje. Poslije par tjedana došle su opomene. Trsio se iz petnih žila da nadoknadi, da dostigne drugove, da dobro uči da bi zadovoljio svoje starješine. Badava! Ponova je morao čuti da nije dorastao. Svijest o vlastitoj nesposobnosti boli, pa je i ovome mališanu ležala kao mora na srcu. Kad su mu počeli groziti, skraćivati mu zadovoljstva i slobodu, omalovažavati ga, pa konačno i osjetno kažnjavati, onda postade plašljiv. Njegov put u školu i natrag nije bio začinjen veselom igrom njegovih saučenika. On je htio svoje roditelje obradovati, ali nije uspio — nije mogao. Htio je zaslužiti hvalu i priznanje u razredu, ali uzalud. Počeo je zavidjeti svojim drugovima, pa čak i malom guravom Jovi, koji je bar bez straha išao iz škole kući. Stanka su čekali ovdje i tamo strogi pogledi i krute riječi.

Konačno otkrije put koji je vodio do priznanja i toplih riječi.

Profesor botanike naredi da se skupljaju biljke i da se pravi herbarij. On je zapovijed točno ispunio i pokazao osobitu marljivost. Prof. je pregledao njegov herbarij, pohvali ga pred cijelim razredom i preporuči ga ostalima za uzor. Svi su se divili i hvalili njegov herbarij. To ga potakne na još veći rad. Počne skupljati biljke s pravom strasti i pokaže neobičnu vještinu i istrajnost. Bio je presretan. Za ovo je bio dorastao. Ovdje je nešto postigao. Ovdje je požnjeo hvalu i priznanje. Ali roditelji i prof. francuskog jezika i aritmetike nijesu se osobito radovali. Opomene, žalbe i tužbe o nedovoljnom radu u glavnim predmetima, nadjačale su hvalu i priznanje profesora botanike. Ponovni ukori i kazne dođoše na red. Prvim udarcem bi siroto dijete vraćeno natrag u omrznutu sredinu, iz koje se jedva izbavilo. Jadno i teško prolazili su tjedni i mjeseci.

Naposljetku stavi sve na kocku. Bilo je sredstva i načina da svoju okolicu prisili da na njega, najgorega u svakom predmetu, prezrenoga od svakoga, obrati pažnju; da o njem govori, na njega pokazuje, pa čak da njegovo ime dođe do ušiju i samoga ravnatelja škole. U svom razumljivom nagonu za uspjehom i priznanjem nije primijetio, da je pošao opasnim putem. nije bio svijestan svoga htijenja i rada. Slučajno je saznao da se do ugleda može doći tjelesnom snagom i odvažnošću. Zato počne mjesto glavom raditi šakama i laktima. Počne izrugivati svoje starješine, potsmjehivati se njihovim slabostima i »praviti im nos«. Uvjeren sam da se sa mnom slažete: sav neuspjeh, igranje i dječački pothvati imaju zajednički izvor. »Poslu nedorastao«. Sve što je on učinio ili propustio ima svoj razlog u prvim neuspjesima i na kraju ovoga kauzalnoga lanca stoji pogreška koja je u ovoj godini učinjena. Samo tu pogrešku nije učinio Stanko, nego je tu pogrešku učinio njegov otac. Vi ste od njega zahtijevali što zahtijevati niste smjeli.

Hoćete li ga kazniti? Dosta je on u ovoj godini stradao i to ni kriv ni dužan. On je izgubio najveće blago, samopovjerenje, ljubav roditeljsku i poštovanje svojih drugova. Nakon svega u njegovoj svjedodžbi stoji: »Nedovoljan u svemu«.

Šta će biti od njega? »Mora studirati!« — rekli ste Vi. Ali čujte, dijete s takovim sposobnostima nije nikada ništa postiglo. Zato na Vama je da prošlo zaboravite i da Vašem sinu pomirljivo rečete: »Pokušaj još jednom. Cijelu godinu dana bićeš pred tvojim drugovima. Ti si već sve jednom čuo, pa ćeš u buduće lakše shvaćati i napredovati. Bedastoće i dječačke pothvate zaboravi. To tebi ne dolikuje, jer si stariji i razboritiji dječak«.

Da znate kako će Vam sin za ove riječi zahvaliti, pa nije ni čudo, trpio je dosta. Porašće, oči će mu ponovno zasjati, a ruke će se voljno i veselo posla prihvatiti.

Ne bude li ovako, onda udarite sebe ponovno u prsa i recite u sebi: dakle i posljednji tračak odvažnosti je nestao, tako se već sam zabacio, zanemario i to za vrijeme od godine dana, povjerovao je sam u svoju nesposobnost.

S tim dolazi red na Vas, cijenjeni roditelji, da ne gubite odvažnosti, da budete strpljivi, uviđavni, da Vas vodi razum i zrelo razmišljanje, dok ne postignete što ste htjeli: od Vašega sina stvoriti veseloga, voljnog i poletnog dječaka kakav je bio prije polaska u gimnaziju.

Čuvajte se, da Vam odgojni rad ne ocijene sa: Nedovoljan u svemu!

Uglješ-Darda.

Nikola Pavelić, učitelj.

ODGOJ JAPANSKOG DJETETA U NAJRANIJOJ DOBI

(Svršetak)

Od svih svečanosti koje u životu japanskog djeteta imadu tako veliku odgojnu svrhu, u dobi od 7 do 15 godine, najpopularnije su posebne svečanosti za dječake nazvane »Kalmus-Oiwa«, a posebne za djevojčice poznate pod imenom »svečanost lutaka« ili »Hina matsuri«.

Svečanost se lutaka u japanskom narodu slavi tradicionalno i veseli joj se i staro i mlado, bogato i siromašno, a pada trećeg dana trećeg mjeseca u godini. Kao što i samo ime te svečanosti kaže, naravno da tu igraju glavnu ulogu lutke, ali to nisu obične novo kupljene bazarske lutke, to su upravo umjetnički izrađene lutke koje imitiraju pojedine ljude i na kojima su radili istinski japanski umjetnici, pa su te lutke nasljedne, to jest ostavljaju se od koljena na koljeno. Naravno da se godišnje mora na njima što i ispraviti, ali se ljubomorno čuvaju te igračke od svake novotarije. Te su lutke spremljene i nalaze se u svakom kućanstvu, a vrijednost im odgovara imućtvenim prilikama porodice kojoj pripadaju.

Sama svečanost lutaka, ili Hina matsuri, pada 3 marta svake godine, a traje tri dana. Svečanost se vrši ovako: u najljepšoj sobi na počasnom mjestu stavlja se drveni podnožak visok 7 do 8 stuba, a sav se prekriva crvenom japanskom krep-svilom, koja je domaće tkivo. Na najvišu stepenicu u sredini postave se prekrasno i skupocjeno izrađene lutke kralja i kraljice, odjevene u starinski crveni svileni brokat, a lica, ruke i noge tih lutaka izrađene su, zapravo brušene, od čiste slonove kosti. Odijelo im je krojeno po prastarom japanskom narodnom kroju, i to se ne smije nikada izmijeniti. Uz kralja i kraljicu sjede dva ministra, a uza nj su poredani stari znakovi japanske kraljevske vlasti s raznim trofejima. Na drugim stepenicama ispod njih mjesto je za tri dvorske gospođe. Na nižim stepenicama redaju se za redom vrhovni vjerski dostojanstvenici, kraljevski savjetnici, mandarini, plemići itd. Na najdonjoj stepenici dolazi pokućtvo i posuđe potrebno u svakom japanskom kućanstvu, ali sve je to izgrađeno u minijaturi od najfinijeg japanskog mahagoni drva, lakirano izvrsnim lakom koji decenijima drži, a neko posuđe rezuckano je od bjelokosti i ukrašeno inkrustacijama i intarzijama od čistog zlata. Kažu da u starim mandarinskim obiteljima samo pojedini sitni komadi tih igračaka pretstavljaju čitavi imetak. Čim je imućnija i otmjenija obitelj, tim je i bogatija i ljepše proslavljena ta svečanost lutaka. U rano jutro za sunčanog ishoda dolaze djeca u svečanim svilenim pyjamama pred tu izložbu svojih lutaka, a u rukama na malenim tanjurićima nose posebno jelo i u vrčićima od bjelokosti sakho, to jest rižino kuhano vino, obljubljeno narodno piće. Djeca su po cijeli prvi dan uz svoje roditelje i rođake uz te svoje lutke radujući se neizmjerno, a majke im uz to pričaju stare priče o japanskim kraljevima, njihovu junaštvu, pravednosti i ljubavi za narod, i o ljubavi japanskog naroda koju treba i djeca da goje prema kraljevskom domu. Zato i jesu te lutke odjevene kao kraljevi i njihova pratnja. A da se u djevojčicama već i zarana budi volja i smisao i za kućanstvo, zato su tamo i sve one lijepe stvarce potrebne u svakoj kući. Drugi i treći dan dolaze djeci njihovi mali prijatelji i prijateljice da razgledaju njihove lutke, a japanske djevojčice upravo biranom učtivošću dočekuju svoje male goste. Jedna američka liječnica koja je boraveći u Japanu radi svojih studija bila pozvana za vrijeme te svečanosti lutaka u jednu otmjenu japansku kuću, napisala je američkoj djeci prekrasnu studiju o načinu odgoja japanskog djeteta i o vanrednoj ljupkosti i učtivosti japanskih mališa. Čitala sam to djelo u prijevodu, pa mi se čini da to nije opis jedne dražesne svečanosti iz dječjeg života, nego da ta liječnica baca cvijeće na uspomenu onih krasnih slika koje je tom zgodom doživila.

Sve te lutke spremljene su u starom skupocjenom kovčegu, a svečanost vrijedi za djevojčice od 7 do 15 godine. Poslije 15 godine može već po njihovu zakonu da se djevojčica uda i onda prvoj kćerci daje majka uz ostale porodične darove za udaju i taj kovčeg, a ona će da ga dade opet prvoj svojoj djevojčici, i tako su te lutke postale stara porodična baština.

Sam korijen te svečanosti lutaka potječe iz jedne stare šintoističke predaje, da su dobri dusi darovali malenim djevojčicama te krasne lutke, da im one budu prijateljice i savjetnice, da su im one i dobri geniji koji na sebe primaju sve ono zlo, što ima djevojčici da se dogodi, zato ih i one moraju voliti i čuvati. Pa nije li i kod nas nešto slično? Nije li i našim djevojčicama njihova »beba« i prijateljica s kojom se igra, i dijete oko kojeg tetoši, jer se igra s njome »mame«? Iz svega pako vidimo da je lutka prastara igračka, pa da im se kod starih civilizovanih naroda davalo i neko naročito značenje i igre lutkom upotrebljavale se u odgojne svrhe.

Svečanosti za dječake nazvane »Kalmus-Oiwa« slave se peti dan petog mjeseca u godini. Toga su dana, 5 maja, japanski vrtovi u svom potpunom cvatu i na vrhuncu svoje ljepote, pa se ta svečanost u njima i odigrava. Glavni je simbol te svečanosti riba »šaran«, pa je s izrezanim šaranima iz svile, svilenog krepp-papira, i sličnog materijala svečano nakićen sav vrt, koji imade svaka japanska kuća. U sredini vrta visi na jednoj visokoj bambusovoj trstici veliki pokretni šaran izrezan iz svile, a kod najmanjeg vjetrića on se na veliku radost djece sav napuhne i plovi uzduhom. Sav je vrt navečer rasvijetljen šarenim lampionima, a dječaci izvode stare već unapred naučene bojovničke samurajske igre s kalmusovom trstikom, koja je izrezana u obliku japanskog starog mača. Time se ho-

će u duši dječaka probuditi ljubav prema domovini i stari bojovnički duh koji pred ničim ne preza kad mu prijeti opasnost. Te se igre izvađaju po posebnim pravilima, a ističu naročito razvitak tijela dječaka. Šaran služi kao simbol te svečanosti, jer je šaran energična i hrabra riba, koja može da i uz struju u rijeci plovi, a vješto znade da plivajući preskoči inajjače virove u rijeci, pa služi dječaku kao primjer hrabrosti i odvažnosti. I te svečanosti dječaka gledaju roditelji, rod i pozvanici njihovi, a poslije su u vrtovima velike zabave, pa dječaci dobivaju i vrlo lijepe, a često i skupocjene darove i predmete koji im i poslije u životu služe.

Time bi eto donekle prikazali ljubav, brigu i požrtvovnost koju Japanac ulaže oko odgoja svoga djeteta već od najranijeg doba, i sredstva kojima se služi; ljepotu dječjih igara iza kojih se skriva duboki smisao kojim

Japanska svečanost lutaka.

zaodijeva svoj najsvetiji cilj: odgoj djeteta. Odgoj dječaka da bude rodoljub, nacionalista, ratnik do heroja u obrani domovine, i odgoj djevojčice: pomagačice sestre, vjerne žene i glavno da bude mati tih heroja kojoj je najsvetija zadaća očuvanje starih tradicija koje podižu stari junački samurajski duh Japanaca.

Zagreb **Bumber Danica**

ODGOJNO-PROSVJETNI RAD

ZAJEDNICA DOMA I ŠKOLE

uz Učiteljsku školu i s njom spojenu vježbaonicu u Zagrebu osnovana je na konstituirajućoj skupštini uz veliko učešće roditelja i nastavnika. Kako je stiglo odobrenje pravila Zajednice, otpočeo je privremeni odbor na čelu s pretsjednikom g. ing. Stošićem Ivanom živahan rad oko upisivanja članova. Na prvoj sjednici privremenog odbora pokazalo se u svih članova lijepo razumijevanje za potrebu Zajednice, te je u samom odboru skupljeno na prvoj sjednici 760 dinara članarine i odlučeno je da se povede akcija među prijateljima učiteljske škole i narodne prosvjete za prikupljanje vanrednih članova, koji se dijele u pomagače s najmanje 2 dinara mjesečne članarine, utemeljitelje koji uplate 300 dinara odjednom ili u 10 mjesečnih obroka, i dobrotvore koji uplate 600 dinara odjednom ili obročno.

RODITELJSKI SASTANAK U ŠKOLI U VRBANJI, SREZ ŽUPANJA

U nedjelju 9 aprila 1933 sastali su se u školskim prostorijama roditelji djece iz Vrbanje. Skupštinu je otvorio upravitelj škole g. Milanović razloživši prisutnima svrhu i cilj roditeljskih sastanaka te važnost suradnje doma i škole za dobrobit naše omladine. Iza ovog uspjelog i lijepog predavanja održao je predavanje učitelj Katulić s temom postupanje s djecom. Poslije učitelja govorila je ovdašnja mješćanka Marica Tešankić koja je pozvala ovaj zbor da razmisli o mislima i poukama što je izrekao upravitelj škole. Među inim rekla je da svi skupa što su ovdje prisutni, a ima nas oko 150 da odmah stupimo u ovo društvo Zajednica doma i škole, te da svim silama podupremo zahtjev škole te potpomognemo uzgoj naše djece koja je uzdanica naša, jer kakva budu djeca takva će biti i država, a mi moramo naprijed, jer će nas inače prilike pregaziti. U našem mjestu postoji školska kuhinja, pa vas pozivam da svim silama i složno podupremo ovu ustanovu, jer svi možemo sve, a pojedinac skoro ništa. Govor gđe Tešankić bio je vrlo živ i uvjerljiv, a učenice ove škole kao članice podmlatka Crvenoga krsta istupile su s deklamacijama i sličicama za svoje majke. Priredba je odlično uspjela na zadovoljstvo svih prisutnih. Nakon izvedenog pograma mnoge su se majke interesirale o zdravlju i napretku svoje djece. Iza toga se prešlo na izbor odbora, pa su aklamacijom izabrana ova gg. Švel Mara, Marica Tešankič, Pavka Milanović, Marica Dement, Milanović Nikola, Vučevac Josip, Jakšić Zora, Katulić Slavko, Balaško Anka, Stanka Purić, Sablić Kata, Rimoldi Eva, Katalinić Ruža, Ćosić Manda, Ćosić Marica, Ćosić Anica, Jurčević Đenka, Horvat Marica, Horvat Manda, Purić Ana, Barjaktarević Dara, te općinski liječnik dr. Lukač, koji je obećao svaku pomoć i saradnju kao stručnjak za zdravlje, te će na sjednicama održati i razna higijenska predavanja. Iza toga upravitelj škole zahvalio se u ime izabranog odbora, te je pozvao roditelje na suradnju sa školom i da se pretplate na list »Dom i škola« gdje će naći dosta pouke za uzgoj djece. Odbor se sastao, te je izabrao za pretsjednika gđu Maru Švel, za potpretsjednika gđu Maricu Tešankić, za tajnika gđu Pavku Milanović, učiteljicu, za blagajnika Marica Dement. Istovremeno urečena je prva sjednica Roditeljskog vijeća za dan 23 aprila 1933. Ovaj urečeni sastanak završio se vrlo lijepo te su roditelji izrazili želju za što češćim sastancima.

U Vrbanji, dne 20 aprila 1933 god.

Vrbanjac

POUČNA PREDAVANJA U ZAGREBU

Dne 27 o. mj. u zagrebačkoj preparandiji održano je dobro posjećeno predavanje u priredbi Zajednice doma i škole. Nekoliko desetaka roditelja, većinom žena, a nešto i muškaraca bilo je prisutno na ovom predavanju koje je zapravo četvrti nastavak i dio jedne zaokružene cjeline. Predavao je bivši predavač higijene na zagrebačkim srednjim školama i uvaženi zagrebački liječnik g. dr. Milan Crlenjak o temi: »Šta treba roditelji da znaju, kad im dijete navrši deset godina?« Predavač je na popularni način izložio roditeljima mnoge »tajne« u djetinjem razvoju o kojima nažalost roditelji ne vode računa, a trebalo bi da vode i na taj način izbjegnu mnogim neugodnostima za sebe i za svoju djecu. O istoj temi predavač je nedavno izdao i jednu popularnu knjižicu koja će dobro doći svima koji imaju djece i moraju se brinuti za njihov odgoj. Predavač će nastaviti u toj temi u još dva tri predavanja, a zatim će odgovoriti u zaključnom predavanju na sve upite koji mu do tada budu stigli od posjetnika predavanja, roditelja.

Medicinski pedagog g. F. Weiss iz Lauensteina kod Jene (zavod za uzgoj duševno zaostale djece) predavao je u četvrtak 27 o. mj. o uzgajanju duševno zaostale djece na osnovi antropozofije R. Steinera. Predavanje je bilo na njemačkom jeziku u prostorijama antropozofskog društva, Žerjavićeva ul. 5.

RAD ZAJEDNICE DOMA I ŠKOLE U VINKOVCIMA

Jedan je roditelj napisao u »Vinkovačkom tjedniku« ovaj interesantan člančić:

Kontakt doma i škole je smotra obostranog uzgoja naše djece. Samo češće smotre, t. j. roditeljski sastanci, doprinijeće mnogo naprednijem uzgajanju. Za napredniji uzgoj ne mislim samo na djecu koja polaze narodnu ili srednju školu, već i na onu djecu koja nijesu uškolana i koja su češće prepuštena sama sebi, dok su roditelji ili skrbnici zaposleni od rane zore do mrka mraka za koricu svakidašnjeg kruha. Takve djece ima na žalost i u našem gradu dosta. Poznato je svima, šta biva s djecom bez uzgojnog nadzora, od strane pozvanih lica. Stoga je najsvetija dužnost intelektualnih lica da zajednički porade na doličnom odgoju naše djece, iz kojih će poniknuti moralne vrline za dobro i procvat naše domovine. Kako treba uzgajati djecu; kako treba otklanjati sve što štetno upliviše na pravilan uzgoj djece na domu, divno i pedagoški prikazao je g. dr. Dragan Poljugan, direktor ovomjesne drž. realne gimnazije u svom interesantnom predavanju: »Utjecaji lošeg uzgoja djece na domu«, održanom na roditeljskom sastanku od 1 III o. g. S konkretnim primjerima, prikazao je g. Poljugan rezultate lošeg uzgoja, kojima prethodiše loši domaći utjecaji. Ovo, za roditelje korisno i naučno predavanje, pobudilo je kod slušalaca veliko zanimanje. Požaliti je da je ovo korisno i poučno predavanje bilo slabo posjećeno. Mišljenja sam da je razlog slabe posjete i taj, što nije i tema predavanja bila najavljena. Poželjno bi bilo, da se ovakovi roditeljski sastanci održavaju bar dva puta u mjesecu i to: za roditelje uškolane djece i za roditelje neuškolane djece. Posjećivanjem ovih predavanja odstranićemo štetnu gubu koja koči normalan uzgoj na domu.

ŠIROM DOMA I SVIJETA

PROMICANJE ZADRUGARSTVA U ŠKOLAMA DRINSKE BANOVINE

Da se naša omladina još u školskim klupama organizuje za Zadružni pokret, votirala je ovogodišnja skupština banovinskih zadruga za poljoprivredni kredit 8000 dinara za nagradu učenicima, koji izrade najbolju temu o zadrugarstvu. Konkurirati mogu svi učenici srednjih i stručnih škola sa teritorija na kojem je prije djelovao Oblasni odbor zadruge za poljoprivredni kredit u Sarajevu. Raspisane su po dvije nagrade, prva od 300, a druga od 100 dinara na svakoj školi.

JE LI UVIJEK ZDRAVO PITI MNOGO MLIJEKA

Profesor Franjo Hamburger, pretstojnik bečke sveučilišne dječje klinike, kaže da djeci, koja se mnogo giblju, dobro čini ako piju mnogo mlijeka; dok djeci, koja se malo kreću, mnogo mlijeka škodi; ako ne svima, ali svakako nekojima. Dakako da je to stvar individualna. Četvrt litre mlijeka svakom djetetu u školi može samo koristiti, pa i onima koji ponesu obilno kobasice i sira za 10 sati.

ŠKOLSKA OBVEZATNOST U ENGLESKOJ

U Engleskoj počinje školska obvezatnost s navršenom petom godinom. Nedavno je pao prijedlog u parlamentu da se školska obvezatnost prenese na šestu godinu zbog štednje. Ministar je prosvjete otklonio ovaj prijedlog s motivacijom da bi ta ušteda bila neznatna.

PARISKI DJEČJI PJEVAČKI ZBOR »LA MANE«

Ovaj je zbor bio osnovan pred 25 godina u Parizu, a sastoji se od 45 djece od 6 do 17 godina, ponajviše iz siromašnih obitelji. Djeca se odlikuju osobito lijepim glasom koji se još vježbom izbrusi i muzikalno usavrši tako, da mogu riješiti i najteže zadaće zbornog pjevanja. U mješovitim zborovima djeluje i osam odraslih. Kao i Sikstinski zbor iz Rima uzelo je to udruženje La Mané za zadaću prije svega crkvenu glazbu, pokraj toga njeguje i svjetovno pjevanje, osobito u interpretaciji starih madrigala iz XVI i XVII stoljeća, a i u umjetničkim modernim pjesmama postigli su velike uspjehe. Svi se posvećuju pjevanju istom poslije rada ili poslije učenja, inače su prava djeca i gorljivi sportaši i skauti. U počasnom pretsjedništvu udruženja jesu i ove odlične osobe: maršal Lyautey, general Gouraud, skladatelji d' Indy, Ravel i dr. Ovo je neobično pjevačko društvo nedavno poduzelo turneju kroz Čehoslovačku i priredilo koncerte u Pragu, Brnu, Plznju, Bratislavi, Ug. Hradištu i Olomoucu.

U SASKIM ŠKOLAMA OPET UVEDENE BATINE

Učitelji u Saskoj dobili su od ministra prosvjete uputu da red i disciplinu u školi imaju zavesti i držati, pa makar to bilo i šibanjem. O batinanju se moraju točno voditi zapisnici i unašati u knjige.

KAKO SE ODIJEVAJU UČITELJICE U KANADI

U Kanadi (u Quebecu) izdale su prosvjetne školske vlasti naredbu za sve učiteljice da smiju nositi haljine samo iz neprozirnih tkanina; moraju se do vrata zakopčati; a rukavi moraju biti što dulji.

NAJLJEPŠA ZBIRKA DJEČIJE LITERATURE

Direktor odjeljenja za dječje knjige u Muzeju za narodno prosvjećivanje u Moskvi, Meksin, poznati sakupljač dječjih knjiga, predao je svoje dragocjene zbirke narodnom komesarijatu za prosvjetu. Meksin je svoje čuvene zbirke sastavljao u toku petnaest godina. Njegova zbirka obuhvata 4.000 dječjih knjiga i pretstavlja kompletnu i najbolju zbirku dječje literature za posljednjih sto godina.

»Dom i škola« s prilogom »Dječje kolo« izlazi svakog mjeseca osim srpnja i kolovoza. — Vlasnik, izdavač, glavni i odgovorni urednik: Josip Butorac, gradski školski nadzornik, Zagreb, Samostanska 24. — Telefon 74-03. — Adresa za pisma i ostalu poštu: Zagreb VI. pp. 30. — Godišnja pretplata 35 dinara, pojedini broj 4 dinara. — Novac se šalje na zagrebačku Filijalu Poštanske štedionice na br. ček. računa 37.365. — Plativo i tuživo u Zagrebu. — Tisak Stečajnine Jugoslavenska štampa d. d. Zagreb, Masarykova 28. — Za tiskaru odgovara: Rudolf Polanović, Ilica 131.

STEVAN P. BEŠEVIĆ: SNOVI IZ DJEČJEGA CARSTVA

U knjizi od stotinu šezdeset stranica sakupio je i izdao g. Stevan P. Bešević, urednik poznatog omladinskog lista »Naš list« (koji je pred nekoliko godina prestao izlaziti), svoje dječje pjesme, već štampane ili još neštampane. G. Bešević je već dugo poznat u našoj dječjoj književnosti (saradnik »Nevena« Zmaja J. Jovanovića). Njegove pjesme nose predratni karakter: vrlo su dobre ritmički, stalno su rimovane, teku glatko, zanimive su i ne umaraju, ali sujeti, koje obrađuju većinom su oko priča, životinjskih zgoda, dječjih pustolovina i sl. Sve to dato je uistinu interesantno, okretno, s osobitim smislom za zvonkost, ali ništa nam iz te knjige ne govori, da je autor čovjek, koji je (na sebi) iskusio najveće klanje u historiji, rat, koji znade da je danas drugačije vrijeme, nego što je bilo kada je on bio mlađi i kad je sarađivao kod Zmaja na koga će naša dječja književnost zadržati trajnu uspomenu. Kako je ova knjiga pisana s plemenitim tendencama, dokazuje posveta »Našoj dragoj djeci, bez razlike«, štampana na uvodnom mjestu:

O, budite srećni dok vam zlatne šajke
Morem Dječjeg carstva u snovima plove:
Jer, kad gruba stvarnost zameni vam bajke,
i zvuk vas života u javu pozove;
U javu, za koju ne trebate krila, —
Žalićete često za tim carstvom vila.

Ali zar g. Bešević, baš on, koji je proživio rat i klanje i životinjski perverzitet jednog sadističkog, zvjerskog vremena, i koji znade što je java i zbilja, ne vidi da današnju djecu neće spasiti od zbilje i od vrlo nejasne budućnosti skrivanje pred njom, nojevsko turanje glave u pijesak, već otvoreni stav prema svemu? Treba djecu upozoriti na ono što se oko nas dešava, u kakvom vremenu živimo, kako živi velika većina današnje djece (jer ja ne vjerujem, da je g. autor svoju knjigu namijenio samo onoj djeci koja je može kupiti, već svima, »bez razlike«, kako to veli u posveti, i onoj djeci koja je ne može kupiti, a koja je u tako strahovitoj većini) i koje su perspektive pred nama. — Knjigu je ilustrirao g. Vl. Žedrinski, a dobiva se kod autora. **I. K.**

»POZORNICA« br. 2.

Kao drugi svezak »Pozornice« izašla je komedija u tri čina od Đure Ivančića: »Nasamareni stric«. U trećem će broju izaći nekoliko kraćih komada za djecu, što će osobito dobro doći nastavnicima, jer su i onako u neprilici pod konac šk. godine i inače što će s djecom izvoditi. Cijena je svesku 12 dinara, a godišnja pretplata na 10 raznih igrokaza 80 din. Urednik je g. Mladen Širola, a izdaje knjižara Kratina, Zagreb, Radišina ul. 10.

ŠTO NAM PIŠU

Upravitelj škole u Gornjem selu, srez Prilep, Vardarska banovina, piše nam: »Izvolite ovu školu upisati kao svog pretplatnika i redovno joj slati »Dom i školu«... »Dom i škola« sa svojim vaspitnim zadatkom zaslužuje pažnju svih škola i učitelja i ona je neophodno potrebna duhovna hrana bez koje se ne mogu zamisliti«.

PORUKE UREDNIŠTVA

Neke uprave osnovnih škola, općinske uprave kao i nekoji kolege šk. nadzornici i učitelji šalju nefrankirana pisma na uredništvo i upravu »Doma i škole«, pa mi moramo ovdje ta pisma iskupljivati. Dogodi se i to, da katkad dobijemo u nefrankiranu listu samo kakav službeni akt koji nema nikakva posla s našim listom, opet plaćaj poštarinu i globu, i predaj akt kamo spada. Ako neko šalje nešto službeno gr. šk. nadzorniku odnosno gradskom školskom otsjeku, to ne podleži poštarini i neka šalje na tu adresu; ali sve, što se šalje bilo uredništvu ili upravi »Doma i škole«, mora se propisno markirati, jer mi nismo nikakvo službeno nadleštvo, pa molimo naše dopisnike i prijatelje da se drže ovoga.

Ujedno upozoravamo naše zagrebačke suradnike, osobito one najmlađe, da se pisma u mjesnom prometu frankiraju markom od 1 dinara, a 1.50 Din plaća se u međumjesnom prometu.

Beogradska gradska općina pretplatila je sve svoje škole na »Dom i školu«, pa ovim upozoravamo ravnateljstva beogradskih osnovnih škola da ne bi povratili naš časopis kao nenaručen.

Poruke odgonetačima: Još se uvijek nađe po koji odgonetač, da zakasni sa svojim odgonetkama, pa mu stoga ne izađe ime u listu. Zato treba svaki da svoje odgonetke kao i zagonetke pošalje najzad do 25 u mjesecu.

Dogodi se i to, da se odgonetač ne potpiše, a potrebno je da napiše punu svoju adresu (ime, prezime, stan, školu i razred).

Zagonetke i odgonetke ne pišite zajedno na istom papiru sa pjesmicama i ostalim sastavcima.

Ne prepisujte odgonetke!

Uz zagonetke pošaljite i odgonetke na posebnom papiriću.

Jedan je nagrađeni odgonetač zagonetaka u jednom od prošlih brojeva došao dvaput po nagradu. Njegovo ime više ne će doći u »Dječje kolo«.

Za nagrade dajemo lijepe dječje knjige, a odsada ćemo davati i mali fotografski aparat onome tko odgoneta sve zagonetke; budu li dvojica takovih odgonetača, drugi će dobiti naliv-pero; bude li ih više, ždrijebom će se odlučiti koji će dobiti aparat, koji pero.

DJEČJE FERIJALNE KOLONIJE

Podmladak Crvenoga križa u Zajednici doma i osnovne škole u Bogovićevoj ulici u Zagrebu priređuje i ove godine dječje ferijalne kolonije za oporavak i ljetovanje, jednu u Gorskom kotaru u Skradu i jednu u Selcu u Hrv. Primorju. Prvu u mjesecu srpnju po potrebi i do 20 kolovoza, a drugu u mjesecu srpnju. Obje kolonije su dobro poznate i odgovaraju u svakom pogledu svojoj svrsi. Uplata za Skrad za mjesec dana Din. 550, a za Selce Din. 700 za cijelu opskrbu, kupanje itd. zajedno s putem, a uplaćivati se može odmah; u slučaju otkaza uplata se vraća. Primaju se djeca iz svih škola.

SVAKI ĆE GRAD I OPĆINA PRETPLATITI SVE SVOJE ŠKOLE NA »DOM I ŠKOLU«, AKO TO ZAHTIJEVAJU NADZORNICI I UČITELJI.

PRIPOVJESNE KNJIGE ZA MLADEŽ

iz knjižare ST. KUGLI, Zagreb, Ilica 30.

Dvadeset najljepših priča i narodnih pripovijedaka br. 468)	D	15.—
Đovani: Četiri dana kod Feačana (br. 470)	D	5.—
Eckstein: Otkriveno blago (br. 58)	D	6.—
Ezopove basne: Priredio Ivan Filipović (br. 1729)	D	18.—
Filipović L.: Kraljević Marko (br. 354)	D	20.—
Filipović L.: Kraljević Marko (br. 354a)	D	28.—
Frey-Širola: Na bijegu (br. 2190) vez.	D	14.—
Falk: Ogledalo za djecu. Primjeri kreposti iz života svete djece, vez. (br. 1314)	R	12.—
Fogorowitz-Čop: Plemenita osveta (br. 2185)	D	12.—
Grimove priče I.: za omladinu. Najpotpunije i najljepše hrvatsko izdanje sa 3 prekrasne slike u bojama i 7 slika u tekstu. Priredio Zlatko Špoljar, kartonirano (br. 1628)	D	50.—
Isto, vezano	D	60.—
Grimove priče II. za omladinu. Najpotpunije i najljepše hrvatsko izdanje sa 3 prekrasne slike u bojama i 7 slika u tekstu. Priredio Zlatko Špoljar, kartonirano (br. 1625)	D	50.—
Isto, uvezano	D	60.—
Harambašić A.: Smilje i kovilje (br. 2103)	D	20.—
Hatler: Cvijeće za katoličku mladež (br. 2131)	D	20.—
Hauff V.: Pripovijest o Kalifu Rodi. Pripovijest o malom Muku. Sa naslovnom slikom u bojama i 4 slike u tekstu (br. 1749)	D	12.—
Hillgenberg E.: Šaljive priče Divot izdanje ilustrirano sa 88 crteža i 4 slike u boji vezano u platno (br. 2299)	D	100.—
Hillgenberg E.: Princesino Pismo i druge priče ilustr. vez. (br. 2301)	D	25.—
Hillgenberg E.: Kreposni Petar i druge priče ilustr. vez. (br. 2302)	D	25.—
Hillgenberg E.: Priča o pečenom novcu i druge priče ilustr. vez. (br. 2303)	D	25.—
Hillgenberg E.: Začarani Konj i druge priče ilustr. vez. (br. 2304)	D	25.—
Hoffmann F.: Kakva sjetva takva žetva (ćirilicom) (br. 481)	D	12.—
Hoffmann F.: Kakva sjetva, takva žetva (br. 481a) ćiril.	D	12.—
Hoffmann F.: Radiši Bog pomaže (br. 1686)	D	20.—
Hoffmann F.: Na pustom otoku. Brodolom Pacifika, (br. 1287)	D	20.—
Hoffmann F.: Trideset i šest pripovijedaka (br. 475)	D	9.—
Hoffmann F.: Trideset i dvije pripovijetke (br. 476)	D	12.—
Hoffmann F.: Sto i pedeset pripovijedaka (br. 477)	D	25.—
Hoffmann F.: Četrdeset i dvije pripovijetke (br. 478)	D	12. -
Hoffmann F.: Još živi stari Bog (br. 479)	D	9.—
Hoffmann F.: Četrdeset pripovijedaka (br. 480)	D	9.—
Hoffmann F.: Na dalekom sjeveru (broj 482)	D	13.50
Hoffmann F.: Ne osvećuj se osvetiću te ja (broj 1636) ćiril.	D	10.—
Hoffmann F.: Inkino blago (br. 1684)	D	12.—
Hoffmann F.: Inkino blago (ćiril.) br.	D	16.—
Hoffmann F.: Osveta je moja, ja ću je vratiti (br. 1685)	D	14.—

OPŠIRNI ILUSTROVANI CJENIK ŠALJEMO SVAKOMU NA ZAHTJEV BADAVA I FRANKO.

ZAŠTITNI ZNAK

zakonom zaštićeno

TVORNICA „JELEN“

Vlasnici: BRAĆA HIRŠLER

Izradba školskog pamuka, svilenog fula, metalnog konca, svih vrsta konca i svile za industrije na križnim špulama, konca za jemčenje, za krpanje, svile i vune za vezenje i pletenje.

ZAGREB

Brzojavi: »JELEN« **Telefon interurb. 63-34**

DJEČJE ČARAPE, koje više voditi neću, prodajem počam od Din 5.—

DJEČJE PODKOLJENICE prodajem počam od Din 2.—

DJEČJE LJETNE MAJICE počam od Din 5.—

Muške i ženske **KIŠOBRANE,** koje više voditi neću, prodajem uz pola cijene.

Ukusne **MARKIZET-BLUZE** prodajem počam od Din 40.—

ŽENSKE KABANICE, prošle sezone, prodajem počam od Din 250.—

SLAMNATE ŠEŠIRE za gospođe, koje više voditi neću, prodajem počam od Din 15.—, 25.—, 45.—

POSLOVNE KABANICE, iz dobrog klota u raznim bojama ili boljeg gradla, prodajem gotove ili po mjeri uz jednu cijenu.

NAJNOVIJE VUNENE HALJINE, sa ukusnim krojem, prodajem počam od Din 320.—

PROLJETNE KABANICE, svake vrsti **SVILENE HALJINE, KOSTIMI, SUKNJE, BLUZE,** najnovijeg kroja, prodajem gotove ili po mjeri naručene uz jednu cijenu.

PLETENE VUNENE KOSTIME prodajem počam od Din 168.—

Izvolite se o tome osvjedočiti i posjetite, dok zaliha traje

KONFEKCIJU

F. J. ROSET, ZAGREB

Samo GUNDULIĆEVA UL. BR. 3

Razgledajte moje izloge.

JUGOSLOVENSKA ŠTAMPA D. D. ZAGREB